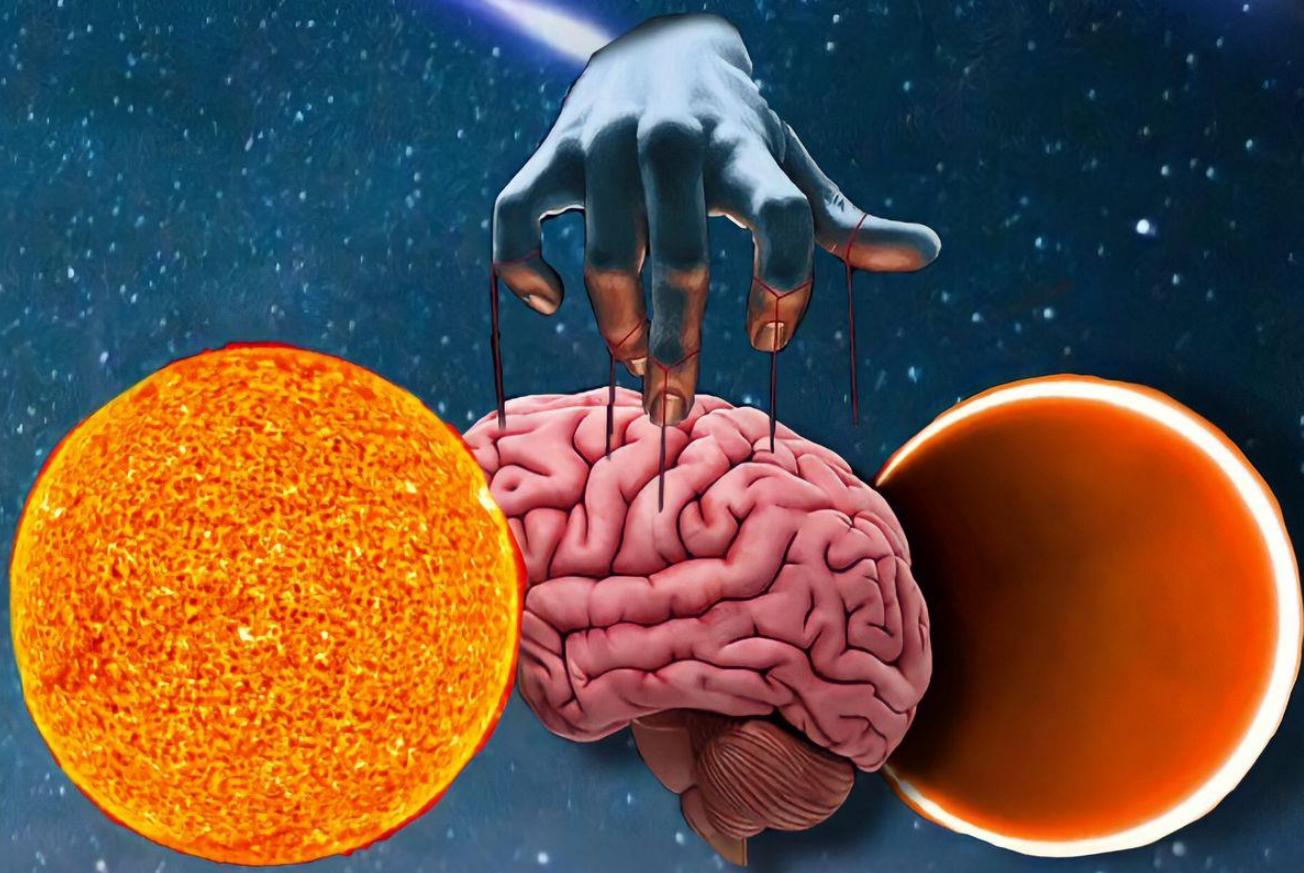


# Ma'z Èst

Zazakî (Kirdkî) Kovarê Hunér



Hîrî Çî Yo Wext Derg Nişkên Xui  
Bilîmnî ; Aşm, Tic O Heqîqet

-Buddha



## **Vate Editor : MA HÊ ÇA'D**

Biyêrin ma pîor pîya yo çim bierz cî. Ma ziwun Kîrdkî Zazakî ra dest pê bîk. Kîrdkî Zazakî bağır'ê ziwunun Hînt Europa raw. Milet'ê Europa'z Mezopotamya'ra bî vîla şî Europa. Kîrdkî Zazakî ziwunêk'o zaf gıdar zêngînu. Ça'ra ma zun, Kîrdkî Zazaki'd nêr may nêrm wişk êst, yoz wext viyerti wext'ig yen est mîun ziwunun dünyad inî çînî. Ma kêlmu ser bon tira, bênat ziwunun dünyad, pê nîzdê heştsê hienzar kêlma miün des ziunun'ra yo ziun Kîrdki Zazakiya. Qisêkerdiş o niştîş ser ma bon tira ma hê ça'da. Sêr ierdona hot hienzar so yundas (7111) ziun ho cuyen. Kîrdkî Zazakî çendin'ra yo wa. Çow se ra se nîzun, la rapuêr UNESCO gueri dî hienzar çarsê u şêşt çahar (2464) ziun hê bêñ vîn.

Kîrdkî Zazaki'z ha miyon in ziwununda. Ma bî hesewn Kîrdkî Zazakî niştîş o qisê kerdiş'id çahar hienzar şeşsê u çoras hot (4647) ziunun ra têpia menda. Qîmet nî guiret, ina'z yo kêmasiya pil'a. O rîdra ma vun binisîn bîwiunîn. O rîdra ma vun MA'Z ÊST Ma qîmet xuî nied'se, şar qîmet ma nî dun. Hayık bîn ! Ziun ma ho ben vîn

*Mahmut aris*

## **Editor : Abdullah CELIK (Tari LOLA)**

## **Genel yayın sorumlusu : Abdullah CELIK**

## **Graphic (Design) : Ma'z Êst**

*Ma'z Êst dergisinin bir yayın çizgisi olmakla beraber tüm yazarlarımız kendi makaleleri ve yazılarından sorumludurlar. Ma'z Êst dergisiilde bir fikir birliğidir.*

## Nistox

<b>"DIYALEKTİK ERISKERDIS EL-KAIDE O ABD "</b>	<b>1</b>
<b>ŞIKIR MA İSTİLA BÎ</b>	<b>3</b>
<b>DEQ</b>	<b>6</b>
<b>DELILO</b>	<b>7</b>
<b>PASA</b>	<b>10</b>
<b>HA VAC HA VAC</b>	<b>12</b>
<b>HEVIYUN'IR SERBESTI</b>	<b>13</b>
<b>REPORTAJ</b>	<b>14</b>
<b>XOZA</b>	<b>16</b>
<b>MA ÇI BIKARÊ</b>	<b>16</b>
<b>ASTARÊ ÇINEW ?</b>	<b>17</b>
<b>ZUN GIRE MIRAZE (GÖBEKLI TEPE) (1)</b>	<b>18</b>
<b>MASUNGE</b>	<b>21</b>
<b>XEYAL KUHE</b>	<b>23</b>
<b>MA SEBEN</b>	<b>24</b>
<b>HIELALE</b>	<b>26</b>
<b>HUNERMED MA</b>	<b>28</b>
<b>AS'M O ROJ DÊSTMIK EZ NÎYEN</b>	<b>29</b>
<b>XAP</b>	<b>30</b>
<b>SEW</b>	<b>31</b>
<b>AX ÉLIKA</b>	<b>31</b>
<b>DOLE MI, DOLE MI!</b>	<b>32</b>
<b>DAGARIYEZ O TUNCAY</b>	<b>33</b>
<b>SIYASÊT RWEJVETO MİYUNİNID</b>	<b>34</b>
<b>ROLA NEWIYÊ MİRTİYÊ EREBUN YOBİYAYİ</b>	<b>34</b>
<b>DERUNI'YE QEFLUN O BUEL</b>	<b>36</b>

## **"Dîyalektîk erîskerdîs El-Kaîde o ABD, pé teorîyé êhlaq İslomé o Xiristîyoné ya nîna fehmkerdis"**

-Véré 11 rezon (eylül) o badî 11 ilan felsefî perspektîfî dinya şîma sînye wonén ?

İlyas Buzğan: Émarîqa 11 rezon 2011 dî qédé guwere torî 19 tenon endamon El-Elqaîde pîyeriniz yo wextid erîsé Merkezé Bazirganî Dînya o heté Pentagona torî çehêr erîsona lerzé. Inî erîsonid 2 honzar 977 tén gon da, 25 honzar tén ra zîyed ténîz bî bîrindar. Derheqé rîcayîş malîyeté mal o milk 10 tirîyon dollarîb. Badî erîs Server Abd Bush El Qâide muwet ra o suwon qesas wend. Émarîqa îddé xu guwere Talîban ke sebêb in erîson o 7 cotmeh dî işgal Afganîstan ard viraştîş. Işqal Abd dî zerré vîst serid 50 honzar Afgan, 66 honzar eskér Afgan, 51 honzar eskér muhalîf 2500 eskér Abd, 1144 eskér NATO ame kîşîş Sobnîyaz in wextid Abd operasyon global ard viraştîş o bî honzaron însan ke yesîr o berdî Hepîsxoné Guetemalad telef kerdî. Guweré Josept Stiglitz malîyet işgal Afganîstan Émerîqarî 2 tirîyon dolara. La in malîyet seméd Afganîstana çerré nîyen hîsabkerdiş.

Inké mîrg (ölüm) 180 honzar tenon, bi honzaron birîndaron, koçberé 1 milyon Afgan, zordarî o pénîye xud zirar aborî pé çiqéde yo felsefî teorî éhlaqya yénna fehmkerdiş ?

En vernî yo persé teorîyé éhlaq pé kerdin (Eylem) o vatîya temînat meşrutîyét xu sînye genna. Tarix felsefî éhlaqid persé kone (Kaynak) 3 heb bersîv estî.

Bîngehîya teologîk : Guweré inna zonayé, kerdin a hol (iyi) o xirab koné (Kaynak) xu Homé (Allah) ra gena. Seméd xu zî émîr Hommî yo.

Bîngehîya Antropolojîk : Bîngeha Antropolojîk koné xu însan, seméd xu aql, dec o şê ra (Sevinc) genna.

- Koné (Kaynagi) kerdin (Eylem) a hol o xirab însan u, tîyevér (Ölcüt) yî aqîl u.
- Meşrutîyét koné hol o xirab însan u, tîyever yî (Ölcüt) haz, dec o elem u.

Bîngehîya Kozmolojîk : Bîngehîya Kozmolojîk guwere koné kerdin a hol o xirab tabîét u, tîyevér (Ölcüt) yî viraştî tabîeto.



Inké eyînik goré meşrutîyét bawerîyé xuwo éhlaq felsefî İslomé sera idda kerda ma analîz viraz ; Goré teorîyé yin yo kerdin (Eylem) koné yo kerdin meşru o nîmeşru Homma u, tîyevér yî vaté Hommî yo. Goré vaté Hommî neheqî ra zirar dayîş yo merdîm o kîşîş yo merdîm, neheqî ra zerar zîyan kerdîş mal o miilk gunawgér u.

Goré yîn cé fitne o fesadîya Globala. Badî inna erîş ;

2977 ïnson sîvîl

25 honzar birîndar

10 mîlyar dolar zîyan kerdîs o pé sebebî yo îsgal meydon ardîşa teorîyé éhlaq o vaté yî îhlal kerd o guwén cané vaté Homéya. Éra militonon El-Qaide goré felsefî éhlaq Îslomé vaté Homm e îhlal kerd o ma e k n vace me ru n .

La Ink  sem d mehn  (bahane) pa tday s El Qaide serra Tal ban du men venay s o er s kerdîs Afganistan serra BUSH o cet  y  yo neo-con serra se vacyen ?

En vern  ek in hayduton ma b yar xu v r, inn  Xirist yon  o Avanjen k. Gore felsef  éhlaq ma El-Qaider s nye ard z won, y nir z ma e k n ey  vat n dubare b k r. Bush o ey k bad  y  ya am , gor  felsefe éhlaq Xirist yon  her c  i hlal kerd. Ne q id  ser, ne he q huquq i nson ya t b  n verda.

P n d ma e k n inn  vac ; wah et o kerdin  ABD o El-Qa de p  vat  e hlaq felsef  ne Îslom  ya, ne Xirist yon  ya n na fehm kerd s. La er s  El-Qa de p  c  motivasyona ma e k n fehmbikir ?

Ez e k n vac  guw n o wah et serra Homm  xu raz kerd s q dewok dom nant u.

Ek ma b yare xirabin  Bush o ey k bad  y  ya am , guwer  ma y  ; h ss yat m kkemel  o alawit  barbar d y n xu rasna yo cuyay s p yenekerd n.

Stephan Walt yo duyerim in q de yo vate ardig z won : Rahar day s teb r pol t qay  Emer qa 24 se t pragmat zima.

Îlyas Buzgan (Akademisyen)



## **SIKIR MA İSTÎLA BÎ**

Ma va urf édet, ma newé omrarık kerdî o ma né lé saré xuwa o ma khon darit we. Wextok newé, ma grotî bîn dést xu o ma yesîr grot, ew vext ma vér xu da khon la malîsef hîn koké ma pulîsyéb sér rafona

Réré turaq, réré mast, rérrez haak sé yo xeyal tendurîstîb herçî. Noné ma sîyabî, waşte (istek) mî qerîb la zerré mî pé xeyalon sipyona kerdye de nîhmét...

Bacî merdîm cerme spyé amé nişt ruwe o déston yînid pé yo non a sîpye ya (Beyaz). Wés, mî wa şîb non a sîpye, xuek tî nî von ez xapyo xapé rîndé rengir (Renk). Reng o tomî asmer bîb pûç hîn mézg mid.

Dayké mî gérmé kéşk viraştyé nasîlnéné, nasîlnéné, pé kéf, pé hes, pé hes. Turaq kerdye wuşk. Wextok non kerdye hurdi wurdî o duwe (Ayran) viraştyé, xeyalon mîr bînê hekyat (Sonik), pé ruwénkelî ya (Ron) bînê wer (Yemek) o çere (Yeşil ot) améne sér zerré mina. Genetîk nozonéné, wendîş o niştîş çînyéb nozonéné, la téna heskerdîş yé bîb. Rîndé heraye tabîét ra ïnon kerdye, ya téna onyéné tî ra o yé fehm kerdye. Mî kitaab kitab sera qeldéné la mî honca nozonéné kom çere (Ot) feydo o kom çere axuw (Zehir). Wextok fehm nikerdye, ew wext vatyé "axu çînnu zerré merdîm xîrabu. "Réré tar, rére yeling, ré ré tîşik se yo zérîb (aşk).

Kéné (kızçocuk) mi pé tîyefon mobîla yo neslé wéxt newîya, estuné sistematîk matamatîk a o kolé derson o persona.

Qîç mî (çocuk) tambur cinén, lawîkon vendén duet ken. La gore medînîyét ér sé qîcon peskuvîtoné, la bî vén nozon şit mîraz bikîr laac mî o kéné mî.



La feqet mi va organîzme bedîlnayé

Safî.

Xuray

La pénîd to rî yina, m sar wuškona ezik hîn bîyo extyar.

Yo şar'uk (Toplum) inké torî lîmona nişken lîmonata virazı la  
pé şapşapé fék xu bî kîlona buye kerd xu zerre o bî layşin o hîn  
xerîpya înson. Ço fehm niken ho qelemnen zilîm in wéxt axuy  
xu...

Gé mi nozonéné, qebhetib mi fehm nîke.  
Gé mi hisbikerdyé.

Pîyer bîmîré xuyîr !

Şîma yo nesla (Nesil) nîyon estîşîd (Varlik) vésoné verd honca  
şîma mirén.

Ne ronqîléñayîş, ne sîr, ne pîyonz, nozik aşure. Şîma hîn qîdyé,  
ewîk şîmar duî (Dua) wonen wezik tor şîmawa bu axudar. Inné  
hîn bîzonyé.

Eyînok mast îcaz (Bulnak) ke eyî qeflîye, no neslok nişkén mast virazı ?  
Xelle (Buğday) çinew ?

Ma pîyer pîya qabız bî ! Ewîk ma wue, ewîk ma eşt. Derdor ma pîyer ambalaj o se koyon bî  
bérz cûép...

Wextok bazılcon a (Firing) raşt, üsat tî xerepna, ew wext ma  
qîc (Cocuk) xuzik kîstî o ma axu da cî.

Homme (Allah) yo raştî o zonayé da tî, la tî pé genetîk yî  
xerepnaye pé yo îstîlawa ké xu şâ ra.

Televîzyononid pé zonayon zurkerona tî xui xu vîra ke o tî  
niştî brokolî ser. Çiné turî nivétyé xelle, muré o engîmyen. Qe  
risqok Hommê dab o torî yo şusé şîtya o yo welcé xeliya çend  
protein té limitib. Tî pay dé nîhmétîr o pîyonzo, sîrîr o tî  
nîyéng (Küfür) çîne, éra tî kerdî kuar ew risq ombarik.

Inké bî vac niweşîye xu.

Ek ez vac merg xelesnen zur a.

Ek uzir ken pak, nîvecena.

Tî honca xuîr lehné (Lahana) Buruxel bu.

Sînek Îsraîl bî tabîî Tevrat, dega tîzik tabîî Kur'on bînê, ma'z ér  
bîmon, bîmekon, bîkitab niméndé.



La ek wahar xellî, monga, mîyeşna, engîmén hînglon, firîngon bivîcyéne o wahar genetîk  
Anadolu bivîcyéne ér ma hîna wêş o hîna muhmîn dîlalî bîné békna.  
La ma bî vîn.

Dayk merd  
Kéna ha duweşék mergîd  
Kom ho péra heskerdîş niweşî tebér welatît  
Kom heyron yîno  
Ne ca mend, nezik ma ra çî  
Kefaretib ma îstîla bî  
Marî téna pa ambalaj genetîké yî xerîpyaye yo gon mend.

Cuma Karaslan (Zirat Muhendisi)



## Deq

Deq urf û adet kirdûno. Zaf ray cinûn semê rindêya in kêrden. Zafûniz vatên Deq coy xirabêra û nazêrra dûr tepişen.

### Tîj, aşm, astre

Motivûn se tîj, aşm û astre êsên.

Zafûn vûn Deq coy çimra miqat ken. Civaxtra ini adet est ço nizûn.

Ini gured zafûn cinî xeptîyayn û co yinra vatên, Dekkake'.

Deq sinî virazyen ?

Ço hevér Tenê û şit kên tîyemûn cûape derzîn ken miyûn o şit û kûen xuya. oxte deq virazyen.

Yo nû didi rûej cûape birinê (yara) yi tûale (kabuk) gen, ben weş, rengêyiz bena hoz (yeşil).

### Deq û şifa

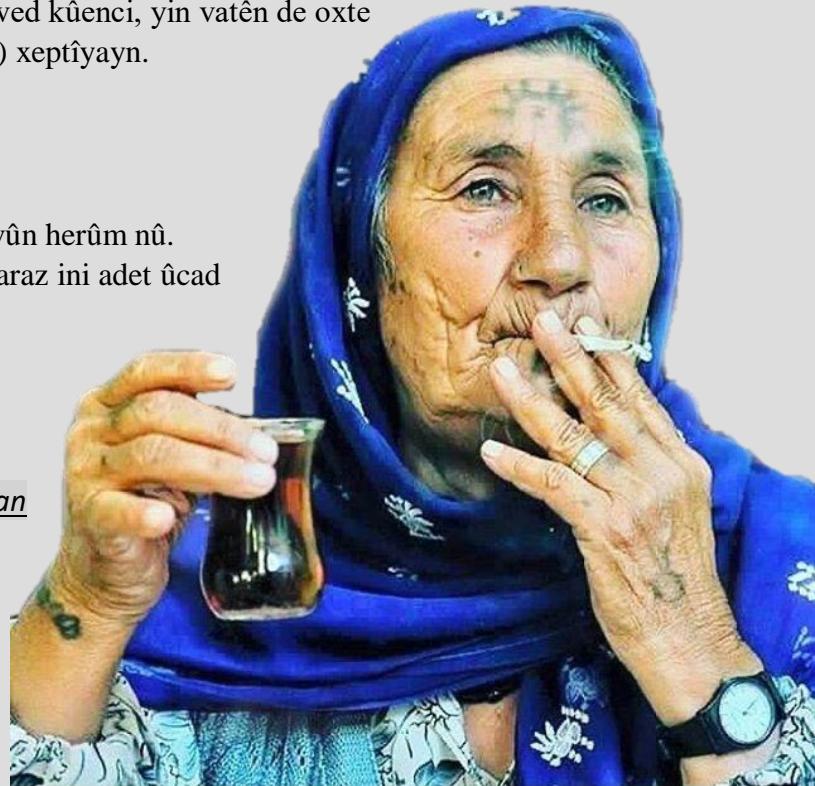
Deq semê şîfas viraştên. Mesela sêr destûn xwed kûenci, yin vatên de oxte dahanez qûvvet yen yinir, kêt Wared (Yayla) xeptîyayn.

### Deq îslûmid

Kirdûn êr Deq hin zaf nivirazên semê islûma.

Islûmetêd zafê yin vûn Deq herûma zafe yiz vûn herûm nû.  
Welatûnra zaf hêt merdînid virazyen, çô hûmaraz ini adet ûcad vînen.

Mirhiban Can



## Delilo

Delfilo, dansa én khon şar (kékerdîş) Zazon o Kurmonconca. Torî Zazon o Kurmoncon şar Türkön o Arminiyoniz Delilo zon o kékén. In kékerdîş delilo yo herema herédi yen viraştiş, éra tim tim mîr yo mereq ame viraştiş.

Delilo mehné xu cinéya ?

Deeheqî deliloyid ne mehné kelîma, ne koné kékerdîş delilo serra yo lekolîn neama viraştiş. Eyîk in kékerdîş ké kén yiniz in derheqid yo fikir yin çinnu. Pîlon xu ra sînye musé o qéde pé kék o cosy a o qéde ké kén o dewom ken. Inna meqala "derheqî vaté delilo sera, etimoloji koné kelîmî delilo sera yo xebata îlmîya"

Ez wexto qiç (çocuk) bîyo, mi xu goré vatyék "delilo" nomé yo kénék o (Kız çocuk). Badî mezunîyét konservatuvar ra mi goré xu lekolîn (araştırma) viraşti. Inîn ra yozik

Delilo. Repertuvare TRT mi pé yo Compîtor (bilgisayar) a Spotify viraşti o 2004 di tezé xu mi qidéné. Mi nîyon inna tezid folklor o múzîqé Anadolud pîyeré rengon herémond yo gradayé (bağlac) kelîmon dî. Mîsal "of-of, 'hey ay, ha', 'le, lo, vay'... sé innî vaton zaf vaté mi raşt amé.

Helbet inî vengon hof ma eşkén yo refleks ra péda bén, hofiz ma eşkén vac yo mehné xuwa xuwerîz esta. La inké meselé ma inna nîya ma dergmekîr o ma bîyere mesela esasî ser.



Hereme Kirdon di lavikon (Türkü) Tirkonid ifadewok hîna zîyed yen vatis "le, lo" ye.

'Mektebin bacaları ay le le le le le le' / Muş /

'Hele yar zalim yar le le le ley lim le yar' / Diyarbakır /

'Makaram sarı bağlar lo' / Diyarbakır /

'Maden dağı dumandır de loy loy' /

Diyarbakır /

'Bingöl dört dağ içinde deliley' /

Bingöl /

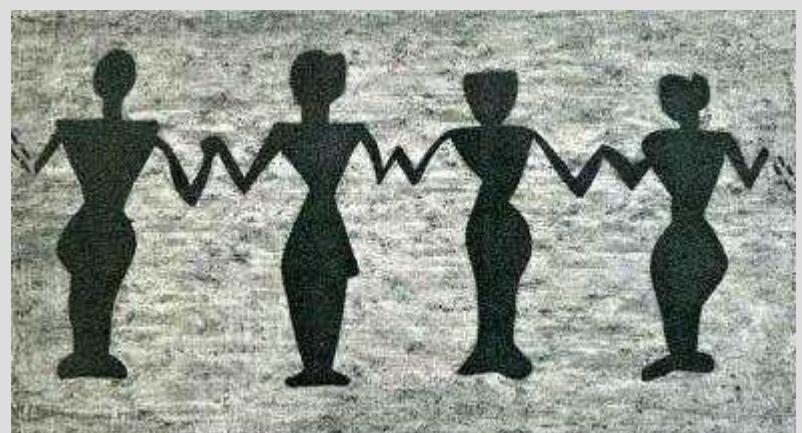
'Muş'umuz dört bucaktır Havar ley ley' / Muş /

'Su gelir hisım hisım delloy loy' /

Muş /

'Köylü (Kürdü) kızı çayda gezer le le le' / Erzurum /

'Değirmen dört dolanır le le Güllican' / Sivas /



Înî mîsaal arşîvî TRT di éstî o nihel innî amé mi vîr. Ma honé bîyare ziwon innî çarnayîş mînaak vaté Tirkîyé. Zazakî o Kurmoncid ma eşkén vace pîyeré lavikonid "le, lo" vîyerena o miheqeş inké innî mînaak yén şimaz vîr.

Repertuvare pîyeré raydonid (radyo) "le" seméd cînona waştîya, "lo" seméd comyerdona yenna vatiş. İnnî vaton nîyon cutayışidiz mehné xu innawa.

Inké hettona îtya hof zazakî hof kurmoncî ra "lo, o li" in wérd waton Semaron o gradayé in ziwonon ma ard tîyevér o derheqî Delîloyid ma eškén inné vace ; Delîlo cînon, comyerdon, qicon, xuweton pîyer pîya bîyéomar (Sayisiz), ré ré omariz (Sayi) virazyena o re ré téna cînon, ré ré téna comyerdon o pé xuwerton torî yo orkestrawa benna o Sémaron ra hettona ér marî ama o nomé yézî Delîlowa. Semaronra (Sumer) ra telafuzé kelîma 'delilu" wa. Delilo nomé pîyeré guwendono.

Diyarbakır (Delilo, Delibe), Dersim (Tunceli), Harput (Elazığ) , Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Kars,  
Malatya, Mardin, Muş, Siirt (Dellokan, Dilo teleffuzu ile kullanılmakta), Bingöl (Delile), Van (Dello)

Ziwon Semaronid (Sumer) torî "lu" wa telafuzé yî yo qédé yone vatez "lu" est u.

'Lu' ityad mehné xu : ziyedone, zaf a. Inni vaté bi se tenon dest desta kékerdîş insonon ona ma vîr o ma nişkén cim ra vîyarne. Semaronid cinîya gérd "hi-lî" ya. Haydal bikîré werd mehnézî nizdfîyé yo bîné. La feqet in vaté Semaronid seméd cînon ser pîlonîr yen vatiş. Semaronid "lo" comyérdîr, 'hî-lî' cînonîr yen vatiş.

Mi wexto inna meqale kerdé hedré, ez hesyo yoné zonayé. Gore vaton Semaronid mehné Delîlo sér Tabletona 'ninni'nisya ! La feqet badî lekolîné mi inqéde yo raştî ma nişké cirase.

(Kadın hitabı 'Le') = Le here kûder? / Kız nereye gidiyorsun?  
(Erkek hitabı 'Lo') = Lo çawa yî ? / La Nasılsın ?



'Delîlo çinéya ? Inké ek ew raharok mi corid grot ma uca ra honé şiyere; Delîlo comyerd o cinon tîerté (Beraber) arda werte o yî kékerdîş folkloré wérd hetonaz. Fikirok hîna dewlemend mi goré innib o innî serra ez xeftîyo. Delîloyid ew 'de" wok ho vernîd ihtîmalok ewioncayîş (çekîm) wextyo (Zaman cekîmi) o mehné xu wext amow.

Misal :

De Were / Hadi Gel

De Bese / Hadi Yeter

De Here / Hadi Git

Tirkiz ma eşkén vace;

De gidelim artık, saat çok geç oldu.

De yola çıkalım, vakit geldi.

De yeter artık, biraz dinlenelim.

Vaton de, le, lo ek ma bîyaré yo ca in qéde yo mehna ti ra vîcyena

De : Zaman bildirici

Le : (cînek) Kadın

Lo : (comyerd) Erkek

Wextok yo wazen vend Davulwanid (davulcu) in qéde vende

(delelo) lehin ! / (Hadi Kadın Erkek) oyunu vur!

Ké kerdiş "Delîlo" nîyon  
zazon o kurmonconid yo qédé  
ye est u o hîrî (üç) ling vér  
ser, hîrî ling péser îcra  
benna. Yo yo ca di nomé ye bu  
Tirkî o tı ra hîrî "uçayak".  
Cinî hîna rehet kékerdiş delîlo  
on werte. Qé ez in qéde von ;  
Delîlo îhtîmalok tarîxid pé  
cînon ama viraştiş o evrîm xu  
qidéno. Hettona îtya derheqî  
şar ma zazon o kurmoncon  
serra ma zonayé xu ard  
ziwon. Înké ma binéna  
herabikir. Tezé mi o xebaté  
mi ez berdo rasno hettona  
Semaron (Sumer). Innî ez zaf  
kerdo şé, la yo hetaz ez  
qeher nok o raştîye îlîm o tarix  
ra durbîyayîş ma mi dî.



Semaronid (Sumer) comîyerd (Erkek) ra "lu" vonî. Vate "lu" wextid telafuzé xu bedelna o  
bîya "lo. La ca ca di hamaraz Kird comyérdîr vonî "lu". Kirdonid vaté "lu,lo" rojavaye  
Anadolud bîya "La,lan,len" o hamaraz in qéde vacyena.

Yücel Gündoğdu

## **Pasa**

Paşa yo dewijib, mektep nîwendîb. Yo kelime tîrkî nîzûnayîn. Zerrê malbat'tid zûn xo mûsab, yo zazakîya zelal qal kîrdîyê. Kurmancîz weş musabî.

Serrûn 1978-79 wîd, çarîyes serrîbî, kewt kîstê tayn gencûn şî İstanbul.

Bad çahar aşm agêra ome welat.

PAŞA, raşt min ome ez tira persawa ;

Paşa tî çîra agêray, qay çinêya tî uca nîê xebitiy ?

Pasa- keko-keko, zar çînyo zûn çînyo.

Ma vûnî Nûn, yê vûnî ekmek. Ma vûnî mast, yê vunî yoğurt. Ma vûnî Kûeçik, yê vunî, kaçık. Ma vunî sıwayı şîma xêrib, yê vûnî günaydin.

Aw-aw, awir bile vûnî su. Ezo feqîr gerek sînî bixewitî.

Ez vana, werrê min bîyor ay waxtûn ku ma zûn xo têna zunayn, qal kerdişî yewna zûn'î perê pîlûn mara eyb omayn dîyayîş.

Ez wazena yewna mînak bîdî ; Dewê Çan'îd yo Mehmudek bî. Sefiyekîb tîm dewúnra gêrayn.

Zîmîstûn, azij, Mahmud kenû dûnga ver, şînû Çolîg, vûn Mahmud tî miqaytê pesib, ez çoligra agêrawa tor ciğara una.

Bad nîmruej Mehmûd dûngad vernîyê pes'îd nindertû, Cînîyê azij şînû pelişîyenû Mehmûdî, gulaş genû, Mehmûdî erzen ard ú cûard nişenû mehmûdî serû.

Mehmûd xo nat'û wata tadûnû cînîyek binra xelisîyenû, şîrp remenû vêr xo danû Çolîg.

Guldar'ra sinacîyêr wusfûn benû, raştî azijî yenû.



Azij : vûnû "Mehmûd min torî cîgara ardû, to qay çinaya pes caverda tî omay".

Mehmud vûn "lîa Homa belê a cînîyê to bîdû".

Azij : vûnû "çîra, cînîyek wer to nîda".

Mehmûd vûnû "cînîyê to ez eşta ard, cûard nişt min şer, tay mendîb Îmûn min, mi zincra vejîayîn.."

Inî dî mînak ini sebebra min Day. Ma waxtid wahar zûnî xo nîyê vejîayî.

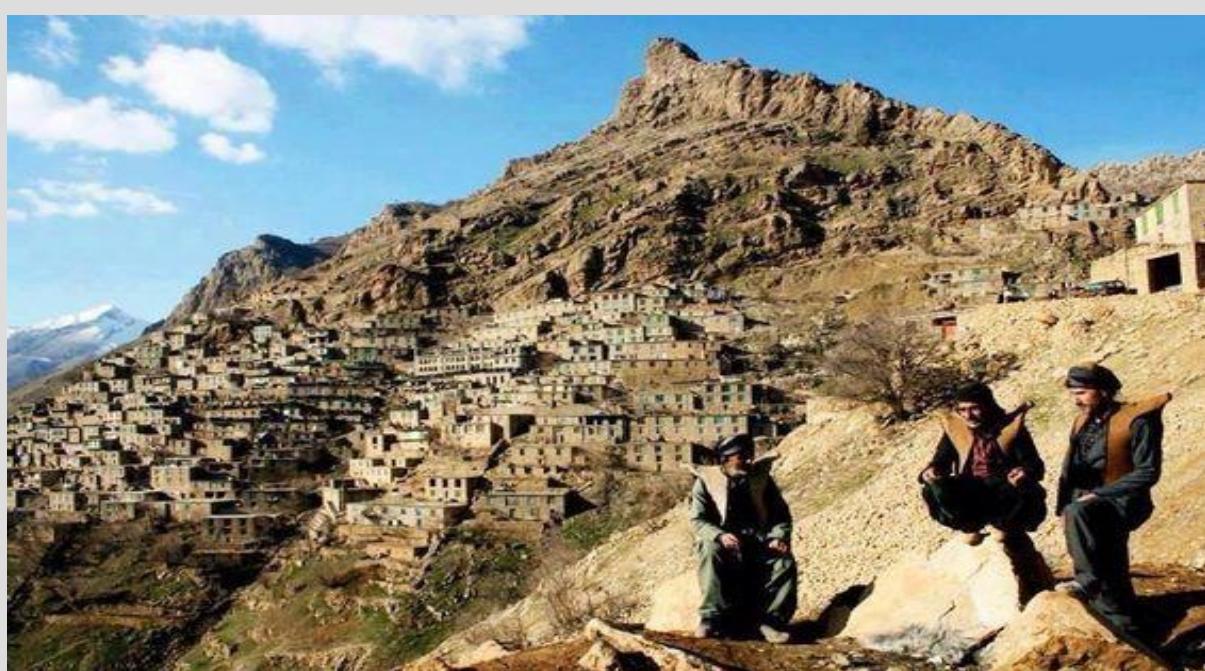
Ma yo noxtadî test pê kerdû ma vûnî, maz estî. Mixabîn hella ku ma dî zazê yêni pîyo het, ma dest pê kênî tirkî qal kênî.

Yaz ma gurê xuwera yo vatîş erzêن werte, ma vûnî eza ku eza, rexnî esla qebul nîkenî, ma rexnerî akerde nî.

Îna hesûdê marra, ma viêş nîşinî, waxtî kû ma yo nuşte genî xo dest, heta ku ma ay nuştuş xo qedînêni, Îmûn ma ma zincra vecîyenû.

Wa ina hol bîyorû zunayîş, zûn merdîmî nasnamê merdîmîyo.

*Yasin Lek*



## Ha vac ha vac

Şıma sê xu vun,  
teselê mi şimara kota,  
xwur vun se vacyen  
vêrni çik nigen. Qal  
vêng, bin qalun  
çinik. Émir in ıme in  
şı, yo çir biben, yo  
rind ci biverden ina  
dunyad. Bar ben çot  
her yo, yo kera un  
ser. Bar kên gîrun, yo  
merdim yo qal erzen  
binate, 100 ten aya  
qal dîm şin, coz  
nîvun lâ lâ ha sebena.  
Bin ina qalid ci est  
ma bun, ma huma  
qalo qirc bık. Aya  
cina mad. Èê êê. Çoz  
xû herindê coy nikен.  
Sebî inkê ? Şıma pê  
qalun rasay çä ?  
Diyes raşt nirijyen.



Pêni tengunid hirayêya, o merdim dim qal wajiyaya o yo roj yen ri şıma, şıma  
unêñ rê yo binra. Aya roj yo qale şıma esta ?

Ez yonê ci vuna. İni una qalun qircun kên la îni von dê yî hay cennet ra yên.  
Hayê xü nî. Yîn yo heq xüd vînêñ. Yîn vun dê hin eşkêñ her ci vaj. Ke vun dê  
tayin mîzg xu pê nun dew werd. Hin bêrin xu. Binê hîşar bêñ. Dunya ha sebena,  
şar ho şin sêr aşm. Şıma huma hay cay xud marêñ. Pêni şıma dê xur çara vêj. Oy  
leminê şıma êmîr ma werd. La ma hina nîn dinya.

Emine karabekir çakabay

## **Hêvîyun’ir Serbestî**

Yo rîyer vîrazyen hêvîyun’ra

Ver ver que Şerevdin’ra

Yo het’ra ax ma, yo het’ra wax ma hê rîyer’a

Hêvîyê bîmir, ma miren !

Tarî’d munen ruaşn ma, ȝeyalun ma ma’ra gen

Yo Kîlam veşena ser zerr’â, gaziya

Teq teqê tifingun xuertuna

Yo het dêj zerr’ê ma, yo het zîlgit cinî’un ma

Êdêd bîmir, aidiyat miren !

Înkar’id ben vîn raşt ma, cuayışê ma ma’ra gen

Yo millet yena medun, zerveşayun’ra

Paşt paşt’â car qedêr ma

Yo het wêş ma, yo het’iz veşen adır zerr’ê ma

Sinayîş’ê bîmir, waharê mirena !

Hesudê viryena ma, heskerdun ma ma’ra gen Yo hukum niyen rue, şîrtun’ra

Heq ra heq bar ben rahar

Yo het cûmiyerdiyê ma, yo het bare çimun ma

Êdalet bîmir, wijdun miren !

Zulum uncen guın ma, insuniyetê ma ma’ra gen

Yo dînya niyena rue, zunayun’ra

Pel pel yen qêlem vernî ma

Yo het nisyen vizyer ma, yo het yiz soway ma

Zunayışê bîmir, pîlê mirena !

Cahilê’d vêren wext ma, ayendê ma ma’ra gen

*Sirri Bukebudrac*

## **Reportaj**

Sér ziwon Zazkîya zafîn vaté xu ard ziwon. La rî érdona çoy Dixtoron ra persé zazakî nîpersa. Tendurîstî zîyed çî ra muhîm o qiyemetliya. In derheqîd ma waaşt bréz Bahri Çakabay ra persé. Zazakî yo niweşa o ma sînî eşkén weşkir.

**Ma'z Êst :** Bréz Çakabay şîma sér ziwon Zazkîya yo kongre ardîb viraştîş. Şîma eşkén biné behsî eya kongre bikîrî.

**Prf Dr Bahri Çakabay :** Seré 2009 dî Ankaradî Kongréyé Tenduristîyé Mezopotamya dî ma yo cîvîn ard viraştîş. Shar ma Kîrd uca amébî pîyeser. Ewrupara, Rojhîlatanîyonen ra dixtor, zonayé u cerrah ma amébî ina kongre.



Mî ewî wext Ankara dî, inna kongre dî Zazakî sér Kansér çîcon cînon serra mî yo vaté ard viraştîş. Zazakî sér Kansér çîcon cînon ser kongre viraştîş çerré nivirazyéb, inna kongré sér ziwon Zazkîya çîyo newebî.

Bacî enfeksyoné warî cerrahî (cerrahî enfeksiyon alanı) ser Mardînid Zanîngehé Artuklu dî ma yoné kongre sér ziwon zazakî Ra ma ard viraştîş.

**Ma'z Èst :** Qé ma şimara inné persén, inké zazakî lawîk vacyén, kîtab nisyén, la pé ziwon Zazakî Tendurîstî (Sağlık) serra xebat, kongre nîvîrazya. Şîma wexto inqéde yo xebat vîrasht çiqéde yo hîs zerré şîma dî virazyâ.

**Prf Dr Bahri Çakabay :** Inna pers ez zaf pé bîyo şe. Yo ombaz mî inna kongre dî mî ra va "innî yo wéxt tarîxiya". Zaf yo şe gérdirb, yo ȝeyal mî no vîst serîb. Mî tm vatye Tendurîstî serra sér ziwon zazakî kongre vîrashîş mîr yo ȝeyal nîyemcetib. Kongreya vîryenid bréz Munzur Çem mîr ardîm yî bî, ma yîz xu vîra mekir. La inna kongredi çîmon ombazon mayé Kurmoncon dî mî hies o şoq heskerdîs ziwon ma dî. Şîmaz Kovaré Ma'z èst xebaté şîma ombarika. ȝeyal mino dîyîn ez qayîlo Tendurîstî serra Zazakî ferheng bîyar werte o ma yoné gommé Zazakî pîya berz.

**Ma'z Èst :** Derheq şar ma serra ma pers, şarma Çolig ra Xarpîet ra der dor Amed ra seméd niweşîya yén niweşxoné şîma. Niweşon şîma ra ewîk Türkî nîyozon est u ?

**Prf Dr Bahri Çakabay :** É niwêşma Çolîg ra hîna zîyed yén. Yo yo niwêş ma Türkî nîyozon, ma ew wext yinid Zazakî qesé kén. Honé wadé mî dî hîna rehet Zazakî qesé kén. Zîyedoné extîyar ma Türkî fehm nikén, wextok şar ma yen, çô niwon ma Türkî qesé bîk, wextok Zazakî qal kén hîna weş dérd xu on ziwon. Éra ez hîna ben kîfweş wextok ma Zazakî qesé kén.

**Ma'z Èst :** La niweşon şîma ra cînî, nîyo comyérd hîna wazén Zazakî qesé bîkîr.

**Prf Dr Bahri Çakabay :** Cînî cînî, cînî bîna qayîl nî Türkî qesé bîkîr, cînî hîna wazén zazakî qesé bîkîr.

**Ma'z Èst :** Yo persa taybet ma persé. Sér niweşî cînon ma qesé bîkîr. Niweşî cînon ré ré taybeta. Yo cînî wexto Türkî nîyozona pé zehmet xu îfade kenna. In derheqid ziwon Zazakî herca dî musayîş yo çîko elzem nîben ?

**Prf Dr Bahri Çakabay :** Rasté vaté şîma raşt u. Seméd eyî cînon gereka ma Zazakî bîmus. Gereka ma biné écele bîkîr o Zazakî ma her ca dî vér ser her. La innéz gé ma qawul bîkîrik extîyar ma hé bén kém o xûwérêt ma zaf Zazakî qal nikén. Éra gé ma lezkir. Zazakî xebat kerdiş o qesé kerdiş yo mesélé estbîyayîsa (varoluş). Filozof Sîpînoza von "şébîyayîş xu zerî" (îçsel mutluluk). Enca pé eyî şébîyayîş xu zerrî çô pé ziwon xu onî werte. Wexto mî dixtoré pé ziwon Zazakî ard werte ez hîna ben şé. Wexto ez Türkî dixtoré ken zerré mî dî yo kemasî xuîb xu virazyena.

**Ma'z Èst :** Bréz Bahri Çakabay zaf zaf berxudarbî. Pé bawerîyé Zazakî yo ruwéc zazakîd bîmoné weşîd.

**Prf Dr Bahri Çakabay :** Ez pîyeré şar ma rî slom o hurmeton xu şawen o şîma Kovaré Ma'z Èst û serkeftin wazeno...

Ma'z Èst



## **MA ÇI BIKARÊ**

Qiseya ke esta vanê :  
"Ti çi bikarê ey çînenê"  
Ma zî va :  
Verî ma zerrîya xo de hes bikarê  
Labrê ma çimandê xo ra hersê şikitenên  
karitî

Ma va tawa nêbeno  
Dima ma asmînî sero Tîja germ karit  
Hewrê sîyayan ra vewrê karitî  
Ma wesar karit  
Zimistanî ma ra fek nêverda

Ma fina zî nêvinderdî  
Û ma hewna çiçî çiçî karitî  
Mersela ma erdî sero rindeyî karit  
Herunda ci ra zilm û areyî çînay

Ma no bes nêkerd  
Ma temburê xo de dêr û kilamî karitî  
Fektê mayanda xo ra lorikî çînay

Ke ra biperso nêzano  
La no senî beno ki  
Mordem hend çîyê weşî bikaro  
Û verê nînan zî çîyê arinî bikaro

*Feyaz Deniz*

## **XOZA**

Ez milçik a, halîna weşik a  
Dara tena ya, pelo şenik a  
Dorêk hewro veradaye, dorêk şîlî ya  
Keweyî de tîj a, sîyayî de aşm a.

Ez wisaro şayı ya, rengdar a  
Payîzêko honik a, zerdbar a  
Dorêk xemdarî ya, dorêk weşî ya  
Demêk cuya, demêk merg a.

Ez tarî û zulmat a zere de  
Dorêk cilaya kuçeyan a teber de  
Ge xoser a, ge bindest a  
Mabênenê çar dêsan de, zerrîya mi asmên a.

Şima hema zî nêzana ez kam a  
Çi kesî ya, çi çîyêka ecêb a  
Ge ez xo ya, ge şima ra yew a  
Êdî bizanê : ez însan a, ez xoza ya.

*Newzad VALÊRÎ*

## ASTARÊ CINEW ?

Yio astarê yio guida (It = sfera/tr = küre) bereqnayêwa ziaf gırda, kaşkerdîş ârd'îa yio cad vindarnayış yî hê vercî pê hidrojen uo helyum'a ben'u ! Zerrê bezrê yed (bezra =tr = çekirdek) eneji virazîen ziaf tîmîundayo.

## BÎYAYÎŞ YIO ASTARÎ

Astarê bîyayîş xuid yio rîhar cuyayışid domalê xui gîn uo in rîhar'id mîlion uo mîliard'iz serûn vîyarnîn. Pîorê astarun bîyayîş'yîn yo qêde pê tûez gaz'îya virazîn.

Têyna nîvîrazîn, ê gurupîg qawîl kêrd, vercîra qawîl kerdîş yio astarî, astarê yînîz pîor êynî comparîzîon'îd (Tr bileşim bîn, bacî yera her yio astare wuaxt uo zemun xui gîa bîn !



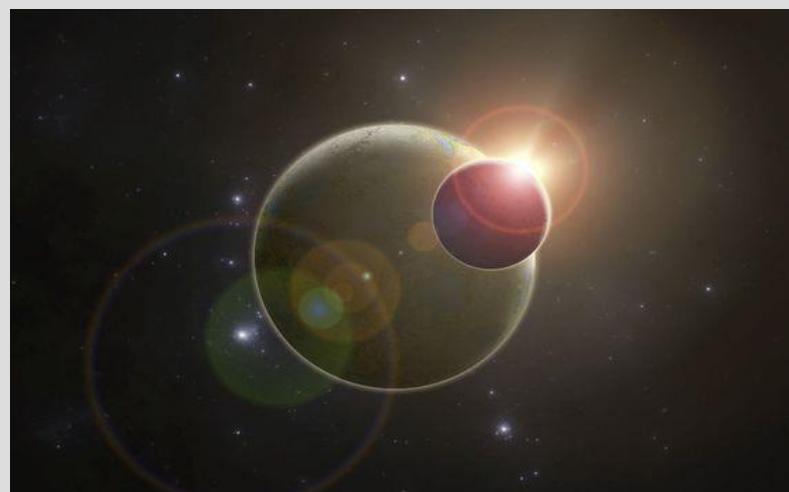
## MERDİŞ YIO ASTARÎ

Yera merdîş yio astarî gradayê gîrdê (Tr=Kütle) yêwo. Astarê ien gîrd pênîd teqîn, uo yio galassi'ra hîna zîed berqyîn. Una yioteqnayîş gîrd yio supernova 'wa (Supernova = internazionale). Teqnayîşra pêd yêra mehzeme'g munenu gradayê "qalite'wo".

## MERAQ KERDİŞ

Pîorê kîmyasal elementun hidrojen'ra ,helyum (It = elio) uo lityum (It = litio) ra girun zerê astarîd nûklûer rîaksîyon vîrazyîn.

Gîrdê tîc'tîj" (Tr=kütle, It=massa) (Set=1) semêd pêmawîtîş astarun bînuna inî yio pêmawîto (Tr = ölçü birimi, It=misura) tîc'ra grot.



*Apo Zuveric*

## **Zun Girê Miraze (Göbekli Tepe) (1)**

Alman arkeolog Klaus Schmidt vun ; Göbekli Tepe yo qic sabî pe kekerunxuwa çıqedeg binun New York viraz.

Çünkü ma inu kerdin ki insun kutsale u agrikultur Sümer'ura nat sanaşnen, feqet Göbekli Tepe muet ma ki in insun 6 hezer ser ver Sümer'u herçi zunen !

Gire Miraz, yo paynikeg zaf mühim însun zuneye (*Homo sapiens*) ya, eyaz agrîkultura ! Heya Göbekli Tepe homo sapiens (Insun zaneyi) saydare kerdi ! Zafyî dinya pe gerayışa fehmke, ard sanaşna, astore, aşm u tîc teqîb ke, keg ard keşif ke, penid ume kueyun bereketli Hilal ucad ğelli, zetuîn, heywun kueyi sanaşna !

Heya o wext ew însun zuneyi (*Homo sapiens*) kueyi cuyen, kumcag wer/gıda bîqedyen ce xwî bedelnen. In heyat nizde dise (200) hazar ser dewum kerd.

Pîore in zuneye xwî, sanaşî xwî in serrud mussa, te ard pe neolîtîk çağ destpe kerd. Kîye verîn, se Göbekli Tepe cey vîraşt, zuneye xwo tic-aşm astaru, erd/eart Göbekli Tepe'd niş, şekîl vîraşt, sembol belluke !

Kutsale însun yegè Gre Mîraz'ıd virezye heyâ in ruejun ma umeya.

Yani 12 hazar ser cuaver ey însunig Göbekli Tepe înşa kerd ucara mar yo mesaj şawit. Ew mesaj vunig insun agrîkultur ucara pedapen. Ma pîor kîc ew çäge !

Bad vîraştîş Göbekli Tepe insun agrikultur lewe kueyun Toros u Zagros'ıd dewun verînu ucad virazen !

Ğelli, zeytîn, heywun u însun agrîkultur ucad ben ceyi ! Oxta pey dînye însun zuneyi ser erdra pe agrîkultur destpekena !

Pîore in wext tek yo zun xeberdîyen.

In zunîz ez yeqî ken bîngehe ye teknîk guerî Zazakî'ya !

Za - byeyîş (doğum)

Za - zuneyîş (bilim)

Mehène ye “Zuneyi pe yo zuna bîu/umo dinya” tîrkî vun “bilimin doğuşu” !

Çıqedek Göbekli Tepe kuemme tarîh u arkeolojî însun neolîtîka !

Zaza'kîz kuemme pîore zununa !

Tarîx u zuneyi pîa paralel raarra umey.

Tarîx, pe zeneêt arkeolojî umow hatu er.

Zuneye însunîz pe yo zuna umow hatu er.

Yona nume in zun qadim tra vun “Dîmmili”.

D1 - d1 (2)

Mil - meèna/anlam !

Latînkî tra vun “semantîk”

Tîrki tra vun “kelîme anlam bîlîmî”

Zun verin tek hecera pedaben, behce in hece niyen piheta ben yo qal, -d1 qal yen piheta ben vate. (Hece-kelîme-cümle)

Vun; - yo “hece” yena d1 meèna (d1’mil), -d1 hece ben yo “qal”, qal bena d1 meèna

-D1 qal yen pihet ben yo vate, -yo vate yen d1 meènè.

-Yo ayet yen d1 meène

-Yo sunik yena d1 meèna,

Guereb etîmolojî “semantîk” (dîmîli) zuneyî zaf mühîm.  
Bunî yo çen heb mînak ;

Toskana/Italya  
To(r)os - ga  
Khan – kîye !  
Ke gayu (torosluların evi),  
“Semed etîmolojî  
Toskana’wa yo nişte mî şîma  
eşken gazte ïl Tîrreno’d vîn  
(îtalyankî). Tarîx  
31/12/2018”

Tîrkîya  
Tur - toro/ga  
Ki - aîd/aîdîyet  
Ya - tanîm/ca (Latînkî)  
Zun verînra meènè’ye  
“ce/welat torosu/gayu”  
Ina qal semed kueyun Torosu  
vecya.  
Kue toros kue Bereketlî  
Hîlal’e.  
Bereketlî Hîlal wextig newe  
vîrazyena 10-12 hazar ser  
cuaver nume ey kueyu ben  
kue Toros u kue Zagros.  
Nume Toros/ga o wextra  
hatu er mîun zaf ceyud, mîun  
zaf medenîyetud vîeren !  
Nume ey kue Toros er ruec bîu nume mîllete Turkî !



Kurdîstan  
Kur - kue  
Di - aid/aîdîyet  
Stan - ca/tanîm (erebkî)  
Zun verînra meènè’ye “ce/welat kueyu !  
Ey kue biraştî kue bereketlî Hîlal’e !  
Yanî nume “kue” bîu nume mîllete kurd.  
In wîrd nume “kue u Toro” yo cara yen. Yo kue xwed çarnen, yowîz nume in kue “toro”  
xwed çarnen !  
Yanî nume mîllete Türk u Kurd yo cara pedabena hayu rüecunma rassena !

Îtalya  
Î - îşaret  
Tal - tal, tum !  
Ya - ca/tanîm (latînkî)  
Zun verînra meènè’ye “ce/welat tal’u”  
Kültür Italî wext verid yo tumra pedaben. Ew tum’îz zyeduneyî tum şarabo, ucara pedaben.  
Wîkipédia meènè Italia vun “welat gayu”

Inaz duna ma fehmkerdiş kî kültür ̄tal'ez ce kueyun torosra pedaben !

Roma

Ro - rue/behr



Ma - ma/biz

“Rue’ma/Ro’ma”. Sadece zun zazakîd qal bena dîmîl, meèna bena raşt. Feqet Wîkîpedîa’d etîmolojî Roma vun latînkî meène ye “mare nostrum” yanî rue ma, feket nîvun çara yena ina meèna !

Ez vunu meèna’ye zun verinra yena, înez zazakîya !

Vatîkan

Vate - vate

Kan - khan/xan/hane- kîye Qedeg mîtolojî Hz. Isa’d vun la.

Vun eger şima wazen Hz. Îse xeberdunsı yi zunyı est tira persî wa wı şimar vac ! meène ina mîtolojîz vun zuneye humatîye zun verînra yena, ew zunig kîc sabî hever mussen.

-Kîc sabî heverî harf mussen,

behce hece, behce qal, behce cümle !

Eyera insun verînîz zuneye xu pe zuna ard heyâ er. Eyera inna qal meène yê arkeolojîra yena. Yanî hatunog qal esta ruejunmad yo zun verîra yena.

Pe nume kueyu, pe nume ceyu, pe nume heywunu, pe nume leyu, pe nume astaru, pe nume mîlletu, pe nume rueyu u pe nume însunu qal verîn halu hemez he mîun pîore zunud cuyen ! Yanî çiqedeg hekel est semed zuneye arkeolojîya, yona zuneye est ewez arkeolojîye “qaluna”.

Er ruej ez yeqî ken arkeolojî u tarîx însun pe yo zunya ben safî, ewez zun Zazakî’yo !

Însun yegè Göbekli Tepe’ra pey destpe ken. Eynî însun zuneye xu pe yo zunra rasnen hatu ruejunma !!

Metin Tunc

## **Masunge**

Dewe de ju/yew dewuj tae feqêr beno. Weşîya xo nata bota çeane şar de vineno ra, serrane xo hebê xebat derbaz keno. Mal milke xo çînebî o. Jewuzâî o, ju/yew çena/kena xo esta.

Çena/kena xo heşt-new serrê bia. Çêe de ki ju pisinge bena. Çenekê na pisinge ra zaf heskena. Pîa nişena ro pîa vezena ra. Rocê na çenekê bena nuweş kuna cile. Non û axu ra birina. Roce bê roc qudum ra kuna.

Ma û pîe çenekê bêçare manenê. Benê hekîm û doxtora, nêbena rind. Roc bê roce bena bêkes. Çêe dê hebê hefta cile de manena, nêşkîna ravezo bicero. Doşeg beno doşegê merdêne. Pîsinge lewe ra nêkuna durî. A kî ze çenekê ne wena ne kî şimena. Roce kes çêe de çîno, pisinge wertê qurçane hegaî ra marşunge ana dana çenekê. Çenekê qayte ruîe pisinge û çîma pisinge kena. Hesîranê çimanê pisinge vînena. A sate dê hesîrî kune çimanê çenekê. Çenekê damîş nêbena. Marşunga kê pisinge arda ae cena. Pisinge şona kuna virana çenekê. He bê zone xo gepika çenekê lesena. Vekê miçnena (miç miç nena). Çenekê marşunga lapa pisinge cena wena. Pisinge virana çenekê manena, hînî pîa şone hewnra.

Roca bîne pisinge şodor o şawaq ra wezena ra şona qurça zerê hegaî. Hebê marşunga cerêna. Marşunge newî zîl do vînena, cena êna verê çenekê dê vecîna lingane peyîna ser bena tîk. Serê xo giran giran nata bota ana bena. Se kê cerenaver, hebê lapane verêna marşunge derg çenekê kêna.

Çenekê damîş nêbena na marşunge cena wena. Pisinge ancîa sona kuna virana çenekê pîa şone hewnra. Roca bîne beno şodîr. Çenekê zerê cena. Maa xo ra vana mi bere destxane. Maye bena destxane. Lewedê manena. Qaytkena kê çenekê tebê gonî malika û pepika danawara. Şaş bena. Beno berbayîş û querayîşe maa çenekê. Wenga cîrana danê. dewîjî se ra beno top. Tae vane mirena, tae vane nêweşîya girana nêxelesîna ra. Tea vane loqlike xo bêkesê û nêmendê. Her serê ra, her wek ra qesê vecîn o.

Çenekê kuna cile hîn şona hewenra. Dewujî benê vila. Mae ena bêveng sera berbena. Pisinge ena kuna virana maa çenekê. Maa çenekê pisinge cena kena cila çenekê, vezena ra şona kare xo kena.

Pisinge cile ra vecîna şona kurçika hegaî. Marşunga cerana, vînena. Cena ena lê çenekê. Qaytkena hewnde ra. Bêweng kena bin e balîşna çenekê. Şona bine lingade ginena wara. Bado çenekê bena heşar. Pisinge şona bine balîşna ra marşunge vecena dergê çenekê kena. Çenekê lapa pisinge dê marşunge kê vînena hesîrî kune çîma, berbena. Cena virana xo. A sate dê maa çenekê berbiş heşnena ena lîe çenekê. Pisinge marşunge cena kuna bine sekî. Maa çenekê perskena vana : “Tî qey berbena.” Çenekê mayera eşkera nêkane vana : “EZ ewro tae rinda. Şikir bê Xîzir kenkê, ez enare xo.” Maa çenekê kî bena şaa cena xo paçî kena. Virane fina piro. Tae vindena şona.

Pisinge cae xo ra bine sekî ra vecina êna lîe çenekê. Marşunge dana çenekê. Çenekê cena wena. Vîiane fina pisinge ra, kuna cila xo. Beno şodîr çenekê wazena şoro destxane. Maa xo ra vana. Maa xo tey şona qayt kena kê ancîa malika û pepika dana wara feqet gonî çîna. Zerê xo beno zerêweş. Bena kena cîle sera vindena. Çeneke şona hewn ra şikirbê Xîzir kena şona kar û gure xo.

Pisinge hebê roca marşunga çenekê re ana. Bê xebera maa û pie çenekê. Roce be roc bena rind.

Roce kare pîe çenekê çînîbîyo. Amo derenge çiverde qayte çena xo keno. Mutesir beno. Şono sere bonî de nişenoro. Hîn xîyal kena. Werê şemige ra pisinge derbaz bena. Pisinge şona hegaî verê dewe. No mereq keno.

Wertê hegaî de bena vîndî.

Zêman verena ra pisinge vecîna verbê çêe ena. Fekê pisinge de zê faşî, zê genîmî, zê sîre merga esto. Xo nano ro, bêxebera pisinge dîma cereno/fetelîno.

Pisinge ena kuna zerê çêî. Şona cila çenekê ser, çenekê hewnde ra. Marşunga kê arda kêna bine balışna çenekê. Zeman vereno ra. Çenekê bena heşar, pisinge na marşunge dana çenekê, a ki cena wena. Pie çenekê nînê kulin vîneno. Mereq keno şono lîe çenekê pers keno.

Vano : “Pisinge çek bî da to ? To o guret werd? Mi dî. Hela vace no çek bî ?”

Çenekê dest kena ci kulî pîe xore qesêkena. Vana : “Ez merdenê de bîya, mire Marşungî ardî. Mi kî werdî. Mi ra malîkî û pepîkî ginay wara. Ez roce bê roce amara xo. Nika kî se kê şîma vînenê ez endî bîya weş. Dermane mi marşungî bî.

Hekîme û doxtore mi pisinge bîye.”



Na qesekerdena ra tepîya virane fino çenekê û pisinge ra. Şîkîriya xo ano. Wenga xanîma xo dano mesela cire qese keno. Kulî pîa benê şaa. Şogîş kenê. Cigera şogîşî kulî dane pisinge.

Hebê emro derg pîya derbaz kenê.



Ali Kızılgedik.

## **Xeyal Kuhê**

Newu yo ruej ha yena. Tîm sérsibé binaté koyon ra bena berz tîc.

Rî xu muecnena merdîmon.

Gelek ena tic ser erdonâ onena  
in wela ra merdîmonir decena ?  
Wuext go tic şina owu heva ben  
tari ew wext welatma rindé yî  
çimón ma gena, ma şîn kuen  
mîyon cilon, o wext kerbîzîk  
bena ticé aşm ?

La eza ha çâ da ? Zeré in  
qerbalîgîd ez ha binaté di  
kueyonid şeneqqeno. Ez zona  
miyon ina viraştid ez bena vîn  
xu nivînena. Çimik (çunkû) ez  
déc xu vinena. Raştâ, déc ma  
guweri sabir ma yena ser dueşon  
ma ? O weğt Tîcê sibe ma  
bîlehêq vénén ?

Ez qayîlo çimón xu heya pénî  
akîr. Raştî tîc, germiné tîc  
wazena. Derdî zere mi niverdena  
ez tîcê sibé bivén. Şoya tarîd  
hepis mendo. Gironîya gérđ  
enawa ; ek tîcê merdîm çînyeb  
welat yî monen watîs merdîm  
kuar..



*Ceylan Kersin (Per sikte)*

## **Ma Sebêñ**

Rî êrdon a yo ziwon téna pé qal kerdişa pay ra nimonen. Ziwon şaron medînîyet dinya pé senêt, huner, hunermend o hetahét yobînayîş yo bazarîd pîyeser omayîşra ben zıxm, ben xidar o nîyen pîyera.

Ma ziwon şar Îtalyayicon bîyare xu çîmon ver. Mîsal Îtalyankî covér nomé yé Îtalyankî nîbî. Cuwext Şaîr Danté "komedîyé Homatî" (Ilahi komedyâ) pé zaravané (Lehçe) Toskana wa nişt, ew wext pîer çî bedîlyé.

Çuk se ?

Ér in ziwon gérð, heré o hekîm, êsîl xu yo zarava (Lehçe) ra péda bî. Gérðé ha zerré qîcîkîd, şoq ho zerré tarîd limite.

Ek Şaîr Danté pé zaravayé Toscanawa "komedîyé Homatî" ne ardyé niştîş écebya ér pé kom zaravé herémé Ïtalya ziwon yîn bîné ziwondayk (Anadil).

Ér ma onyén heremé şar ma Kîrdon ra pîyer çî aluzyaye ésen. Hetahaté yo bazar bazîrganîd kom bîyayîş ra tepiş, hettona senêt, huner yo tîyenonkoté, yo egoîzim, yo ek eyîk keleké (kayık) xu qidéna ewî server u...

Zaf ést von "ziwon ma ziwon dengbêjiyo" éra çerré nihelyen. In vaté goré wêxt vér békna otrîbya. La inké hîn êhend rehet nîya. Dinya yo xîzm zaf lez ra ha gérena, teknolojî sare bîlatera yone qéde ho xu bedelnen, nesla newé goş çîka nîkwena. Dînyad 5G 6G, Metaverse, Google, Bitcoîn, Krîptopere ha newé yo nîyerdîgona şîna dîyar.

Badî Coronawa pîyeré çî bedîlya o hîrdî hîrdî Dînyawa Dîjîtal ha nîyena pîyera. Ek nîzdî ra Matrîx ma vén, aşm (Ay) id yegé ruwenî pé écyeb mebyé.

Inké tî von çî éleqé teknolojî yo ziwon ma esta ? É veng ho yen mı, ek tî hettona îtya wend heq tî est tî inna pers ma ra bîpersî.

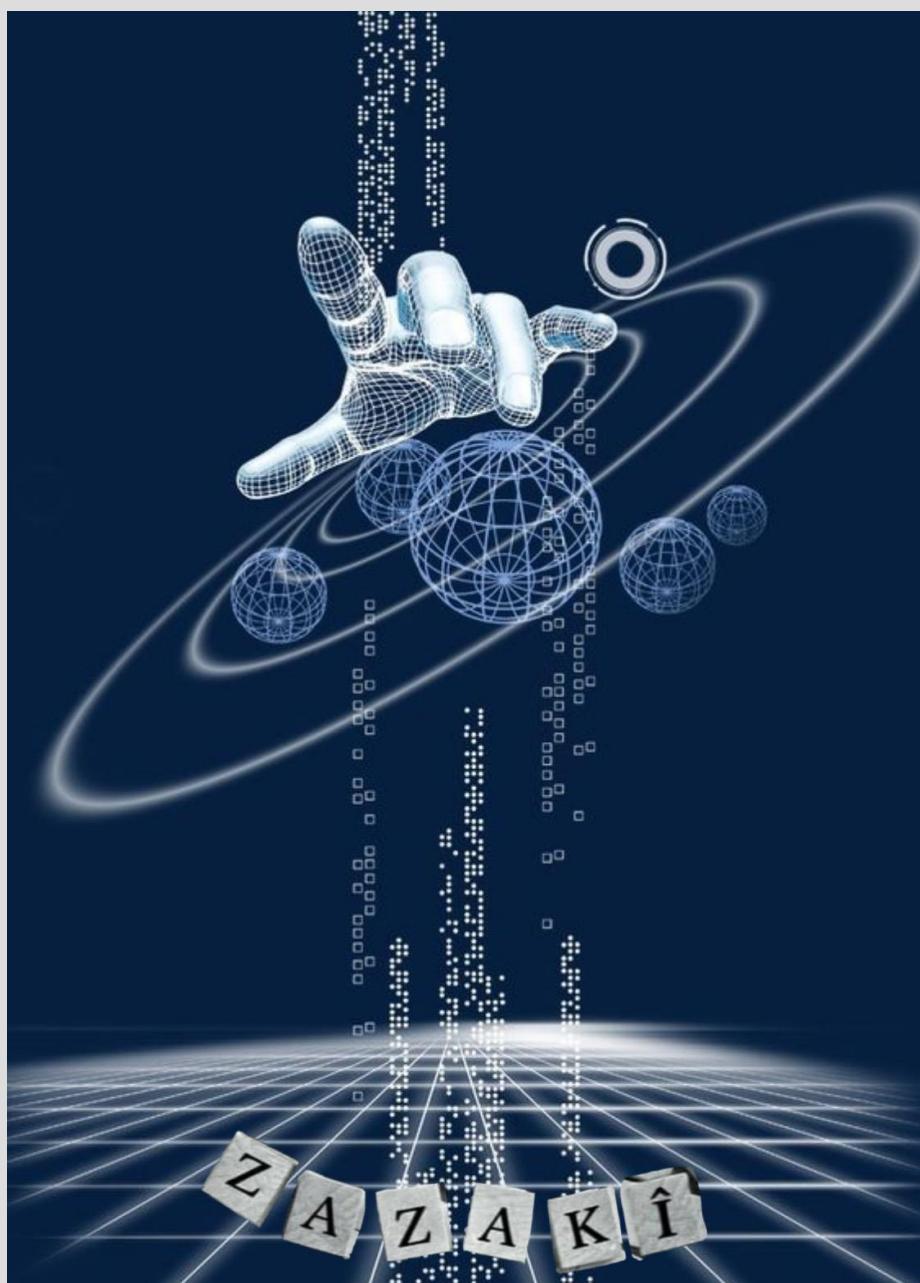
Eyîk ma lewed ardî ziwon pîyer gradayé ziwonyé. Ek ziwon çînyem kod (şîfre) nîbena, ek kod nîbî îlîm nîben. Cuk se ?

Ma hama ziwon xu nîyon xud hé pîya omîş nîbén !

Bî ma dinya gérêna, ma çînyeb ġem dînyad nîw. Ma téna ne, sobna şarîz sé ma yé. Inké nîyon inna Dînyaya newéd ziwon ma sînî eşken tîyertob (Dahil olmak). Hîşarîbê (Dikkat) ez nivon sînyê wa pay vindîr, sînyê ma eşkén tîyertob...

Ek ziwon ma ziwon senêt, hunér, îlîm, teknolojî nîyeb ma bî mîlyonon ma vac Ma'z Êst çîk feyde niken. Ër ew telefon, Google, Metaverse, Krîptopere, Dînya newé pé kom ziwonon hekîm pé eyî gérêna.

Ek ma bîyere queséya pénîyen ez eşkeno inné vacî "zaf lez ra ziwon ma gé ziwon mektebîb". Ek neslok ha mawa verd ma yînir inqéde yo çî hedré mekîr, ew wext pénîyé in ziwonya.



La innéz xu vîra mekîré  
Zazakî (Kîrdkî) bîhelî  
tarîx helyen, mefté  
Rojhilata Nonîyen ben  
vîn...

*Tari Lola*

## Hielalé

Yo ruwec mar o qertal duşmenatîyé bînaté xu qidénén o bén duwest.

Qertal marîra (Yılan) "Ombaz wextok tı érdra ona kaşbén o ez hesyen pé zerré mî decena, bî ez tu biné berzon ra bıcarn, békna tı biné bén raşt (Dûz).

Mar vonik "Bra qertal asîmyena vergeré (Engel) çinna, la erdîd çal çur hé pîr, ewek şîma raşt, ma ken çot ewî cawok ma hé tede cuyén ewu."

Qertal goştarîyé mar kén, buwecé yî ra tepîşen o finen hewawa. Yo wext vîyeren mar feqîr teqatra kuwen o sé cuyî mazyér ben raşt hewara

Qertal von "ha bo inqéde raştib bra" o mar feqîr gen hewa ra verra don.

Mar xızma ginen érdir ben lete lete o nîyon guwen gunşyerîd gon don.

Qertal nişen o şin sér mar, onyen mar merd o bu pîrt pilale. Qertal marîr qeheryen, vermen o bacî buwecé yî ra nequrken o kaşken mar ben raşt o von "Bra mar mî éf bikîr ! Mî waşt tı tim inqéde raştib"

Luy'a (Tilki) buwec quwel hesyena qertal bina "Şér asîmyenon xera, qé tî hé qeheryén, innî çî hesîr tî hé kén war"

Qertal "Duwest mî mar merd, mî téna waaştyék wa xur raştib"

Luy huyena o vona "duwesté eyînok érd ra kaşbén o eyîk hewa ra firdon, hettonak ewîk érd ra kaşben ewî ben lete lete wa. Ez tu teberrik ken, tî eşkén kéf bikîr"



Qertal pé in qalon luy ben rehet, hesron xu esteren o pé pencon xu érd kinen o mar finen érd. Bacî venden luy'id o von "qebré bré mar hîn yo tîrba wa (Türbe) tî hîn mehfizé pawutek îtyé ya" o fir don şin

Wextok qertal firdon şin,luy cad şina érd kînena, mar vecena wenna o bacî rîyexé xu kîna uca o honé heer kenna ser şina.

Yo wext bacî qetaré qertalon uca ra honc'a firdona o buyé murdar gén o nişen.Onyen buy ha mezel ra yenna, mezel don a ek çî vén "yo palpaté rîyex"



Cad xu nîyond rasén qertal extîyar o kışén.

Luy hesyena qoxî erzyena o vendena "ero bırakno vindîryé qebhet qertal nîw, qebhat maryo. Ek ewuk érd ra kaşben, ewu şier duwest ewuk hewa ra firdonib pénîyé yî rîyex..."

Xal Hus

## **Hunermed Ma**

Hévî esta. Ré ré hîvî qidyena, ruwé, çem pésén, érd ben wušk o veng ben bîye vengî. Siek ti hé yo mezelið o pîer hé pawé mehşér. La kom gé bizon yo ruwec Îsrafil...

Derheqé muzîk Zazakî (Kîrdkî) ma destid zaf arguman çînnî. Wexto ma behsé muzîk Zazakî bikir yo Rençber Azîz, Şarîk Apo ra dîyar ma zaf nişkéné şîyer xuwerî.

Ek yîzîk çînyébînê ma gé sebikerdyé. Ésîl xu edebîyat o folkloré ma zaf heréya, la belé derheqé xebat viraştîşid kemasîya pîl esta.

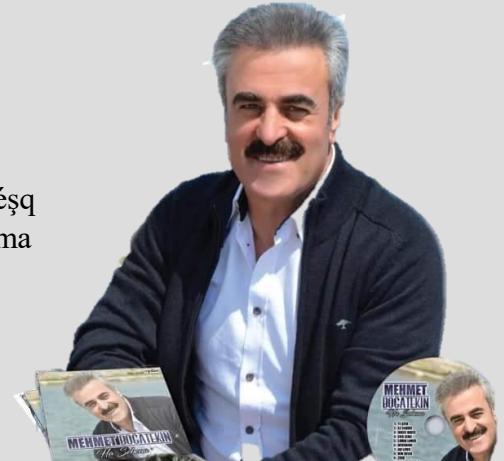
Çolîgid in serron peyelon muzîk mad xebat holîz virazyé.

Biro Arîs jenarasyona pénî ra o veng weş ho şîryen ra ho venden mad. Lawîké yî "bermal" ha zîwon şar ma ra nîkuna.



"Êwdo Lawo"...

Mehmet Bogatekîn albumé xuwe hîrin ard viraştîş. Ma sînî va éşq zazakî sé awké, çem Murad ha xulena. Mehmet Bogatekîn şar ma Colîgid derheqî muzîk Zazakîd yo ekol...

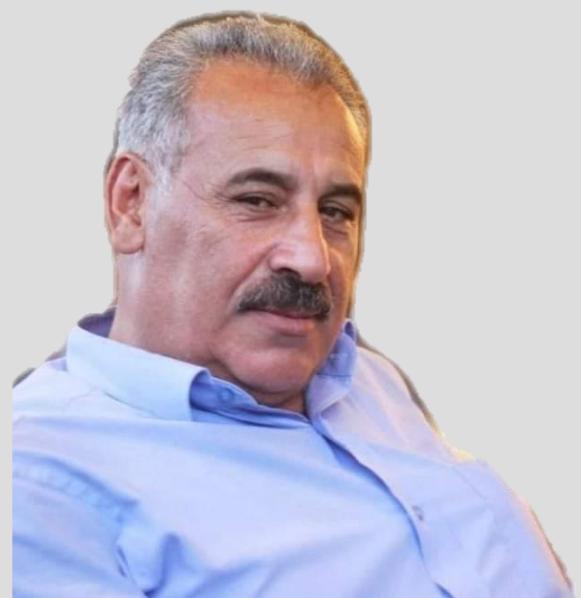


Xerîbê ra yo veng qedexe Deza Amed. Nomé bî rumét o seréf. Qîciké xu ra zer koté zîwo xu wo. Albumé xu dî bî Zazakî (Kîrdkî) yo tek lawîk şîma neşkén té vénî. "Ay Gulé, Yado" in lawîk yî gon, guwen (kan) da zîwon ma.





Colîg tîm derheqî hunérîd qesé yé bî. Rodî Baz in veng binéna ke berz. Hîm gelerî hîm qédé newî Rodî Baz va "Ma'z ést"...



Ek ma behs Fettah Yalçın mekîr Zazakî (kîrdkî) yers bena.  
Bî serrona qêdê (Tarz) gelerî o kultîr şar ma ho payra  
vînarnen. Fettah Yalçın cuwononîr yo mînak u.

## AŞ'M O ROJ DÊSTMIK EZ NÎYEN

Semêd tûawa mi sîna in bacar  
Qâînat biyor piser nişken mi  
açarn  
Cêy twi ho sêr sarêy mina  
cûar  
Eşq twi ez kow dérbaz qo  
vacûer

Şêwêmi bi tûawa şêwêmi  
Venga  
Ti vermid nîya zerêy mi tengä  
Saréy mi gêren ti vun denga  
Hesîr çimu rişen hêy mi çenga

Çim mi twî nivîn ez ni cûiyên  
Ti mira néys rîymi ni wîyen  
Bi tûi şefeq sibay mîr ni dîyen  
Aş'm o roj mi destîk ez nîyen

Çim mi twî nivîn ez ni cûiyên  
Ti mira néys rîymi ni wîyen  
Bi tûi şefeq sibay mîr ni dîyen  
Aş'm o roj mi destîk ez nîyen

Adir kîy mid ho winiben  
Rindéy mi wilay bi twi ni ben  
Ez tûera dûr zerréy mi ciben  
Şêw o roj ez dûşmîş twi ben

Ti azmun mid yow astarêb si  
Semêd túi ez şewra hasken  
Ti dêw dib ez zimistûn dêw ra  
Ti yo qalib ez fek o lêwra hasken

Zerr vêşena akîlmi ho tweed  
Rêyrê ez xuêd nu rêyrê ho xued  
Haskerdiş aşq twi zerêy mid bi zied  
Mi cexdêy xwi ko vîn ez ho yo kued

AHMET ÇIÇEK



## **XAP**

Silumun hûrmêt xuî ken herkêşîr, inarê yuna binê mêtz  
mî leqa ; yera ma seke nîke ez nişka dî rîez (Satir)  
binîs, ma xura persik qeyî ? Sebeb çiu çinew ? Ez zaf  
dîma nikota ma ok verda rahara rûec (Ruwec) kot şo  
dîma, şo kot rûec (Rûwec) dîma, hetan ma rasê îtîa; êr  
yo zemunig wuaxtig ma hê tê una ho ma lerzen uo  
recîfnenu ; Qeyî çinêran ez ha una vun (Vano) !? Ma  
binê bunî hethatê xuira, ma bunî ârd/dûnyara yo ca  
tede çinîu kî rahat wueş bîcîwî, însunetê, merdîmê,  
umbazîyeté, mîletê, uo hetanî eqrabiyatê nimenda ;  
Şîma eşkîn suwalîk persik qeyî la ? Ez una eşken  
hettan êemir mî bib vacîo binîs, yera lûzîm nîu énd !  
Ez eşken têyna in zemunig ma hê tê (Tede) cuwîyîn  
şîmar vacî ! Ew wuaxtig ma dest ke pê xabatê kovarê  
Ma'z Êst ra nat, wuaxtig virus Covid 19 dest ke pê çoy  
nîozuna ha sebena, herg sarîra yo qal vîcêñ yera  
hamarazîk otiro !

Qeyî çô ho nîozun ha sebebna ?? Sebeb yi çinew ? Ma  
inîn gê xura persik ?!

Fîkîr xuî guere ez vacî !

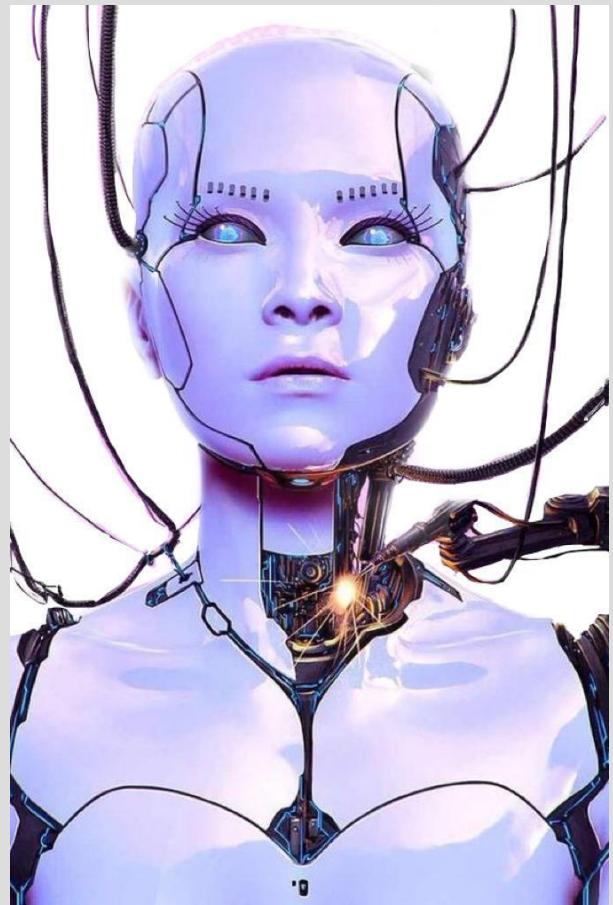
1. Eyîg pawite, xuî pipawî, yanî semed weşîyê xuwa  
tui niweşîk, pê niweşîya bîd tui ûnukerdiş eg tu  
ûnunnike se pê tersa bîd tui qawîlkerdiş, yo nîvesî (tr,saglık, it sanîta) eyê diyîn eskerîya  
(It = Forse ordine, Tr = Askeri güç)

2. Perê quiet uo globale pîasa, inez sêr lûl ra virazîn (Lûl = aşî) tî çend lûlîb énd eşkîn tui  
kontrol bîk uo tî big bin dêst xuî êe perun qezencîk.

3 Teknolojî uo dîjîtal sîstem 5g, digital nîvesî, dîjîtal xabat, mekanîk, dijital zunayışo vîrashtîş  
...Vs.

Çîk sê ver nibenu !

Iné sero bacî ma têna dest kîn pê nîsîn, wua tîmîun nîquîr bîne derga yera ma dîm bunîen...



*Apo Zuveric*

## SEW

Rojo ki no şe'eti dı qediyeno  
 Tebi' eti piyori bigon xebityeni  
 Şew ini astareyi Ra çı terseko 'aceb yeno war kam zano

Tesiri xeyli sirran di mendo  
 Xofin, yo het ra zaf lerzeno  
 Tari dı, yew qıwweto ki his keno  
 Çimano yi xu ser di his keno

Çı xafeke gırdo xo şinasnayış  
 Remayışê yi çino xebityayış dı get nêvindertiş  
 Miyane edebiyatı dı paweyê Rahmê estbiyaye yo  
 vinderti dı mendis

No seni çibenoko şiya û cefa ya  
 Armancı û cevabi yeni nimitis  
 Teki cér di lerzeni  
 Yewi bin ser dı hewn wineno

Zülküf Tunc



## Ax Élîka

Êrd sînî ben hesreté awk tı zona ?  
 La vilon awk o êrdîr  
 Yozık şoq tîcîr.  
 Ne bîe feylosofiço eşken bon hunér ra,  
 nîyoziķ zérра bîe hevî.  
 Her çîk wextok inqéde yobîn ken yo,  
 Ax lér Elîka ax, ez nişken xubî bîe tî.

Yo germaxé gérayışib eyé mi, ez nişkéné  
 bîyar zıwon, sér azadîya yo çîib, gérayış  
 çinéb mi nîyozonené.  
 Mî pé îlîm fehmbikir, lîliké çîmon mi pé  
 felsefe mi fehmbikir o pé tarîx darazkîr  
 vatyé yo şâir. Mesela nîyon estîşid (varoluş)  
 yo haal xu vénayışib.  
 Ez ho koncé ciwyayış, koncé merhelé  
 heqîqétîd, sé yo çém ho vîyeren.  
 Nîe Elîka nîe "ek ez ho fîkîryen, déma ez  
 esto" vatîb Descartes. Fikiryayış nîvetyé sér  
 léhahîya. Ez léhahîye yo ciwyayışo, bé  
 léhayî (Algî)

Tı zona asîmyen sîye monen hesrét  
 wulnayış mîrçikon ? La wulnayış mîrçikon  
 sîye monen hesrét hot rengon dînya, la  
 kuçondı véng tîqtîqé qicon...

Axx lér Elîka ax, nîyo sarewedartîş, né  
 zergîrotîş nîvecen Elîka. Ez nişken xu  
 bisinasnî zerré dagarîyéz dînyad, ek tı çînîbî  
 Elîka...

Alaadin Siwan

## **Dole mi, dole mi!**

Gimgim/Rekasane ra muxtar ra karvan/berxvan lazim beno. Sono hêtê Xinis ra, dewa vistewra ra yew/juye de çekel o çînçînîkîn, deso çar–deso ponc serî ceno ano. Dewe de sono selxê dîne ver.

Dewe de roce govende bina, Çekel eno govende. No Çekel tae ru o nermo kuli kunere ci, leqî kenê feqet no kî qarîno. Govende de eza, Alişan, Axa (Lace Bele Kızıla) govende de yaşurme kaykenime. Ma tam ameme verê/lê Çekeli, ma hirmine piya vake :

„Çiiipp“

Çekel cerabe ma vake:

„Çipe Maa şimaaa.“

Ma hîrmînakî şâşbîme! Ma defena va:

„Çiiip, çiiip, çîiiiipp.“

Tabi Çekel bine na qesa de nêmaneno eki mara va:

„Çippe maa şima, çippe maa şima, çippe maa şima.“  
ma xore huyayîmê.

Dawulcuye dewa ma Ale Sur o. Govende de davul Ale Sur danopiro, Jurna kî, Xalîse tek î cineno. Alo Sur zaf leqçîyo hemîkî Çekel tae durufe dê dero. Xebera davulcî çîyera çîna. Alişan şî le Çekelî vake :

„Ero Çekel, au davulçî vano ke, Çekel dole mino.“

Ma qaytî kerd, Çekel veştra şî le davulci. Hetê peyra da pe koncanê Ale Surî ra. Alo Sur, cera ya qayte Çeqeli kerd, Çekel vake:

„Ti dole mina ti.“

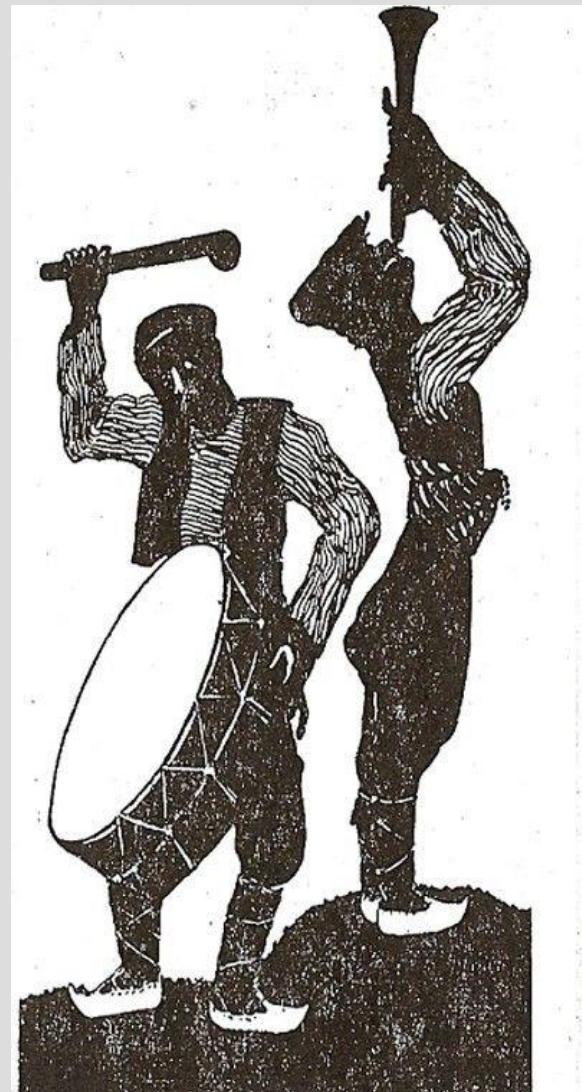
Ale Sur bî şas mend. Peydo nata, bota dorme xo de qayt kerkdê ma hunîmê. Guman kerd kê/pehesîya kê ma xapito ruşno le dê. Ma pe leqî kerdo. Şî sdedr kê ma Çekel qarno... Alo sur Cerare Çekeli hem dano davul ra hemiki vano :

„Dole mi, dole mi, dole mi.“

Çekel ki vano :

„Ti dole mina, ti dole mina.“

Dewuja govende caverda qayte Çeqeli û Ale Sur kenê. Ma kî durri ra hunimê. Bado perona /kulîne govende caverdê, qaytê peradîşe Ale sur û Çekelî kerd. Govende biye tiyatro.



*Ali Kızılgedik*

## Dağarîyez o Tuncay

Tarîx senét çi wext despé kerdu, çıqéde amo vatış o viraştış ço nozon.

La goré zonayon fikîr éstî. Yo yo vonu senét qérî ra despé kerdu. Badî homosapiensa însón wéxt Paolotikid hesya véng xu. Xeyal bikîré şima hé sér yo koyé ya o şima hé bînaté paolotik çîyér o bînaté paolitik cuarîd.

Şima gé vêndî waştiyé xudu !

Nome çînnu.

Veng çînnu

Musayış hama rahar xu nigorotu, tî sekên ?

Erêêê

Erooo

Hahooo

Hooo

Goré zonayon vendayış ra (Hitabet) senét despé kerdu. Qesé, varış çînyeb, êra însón çi belawok amo ser pé dagarîeza (çizîm) dîyesona ard ziwon.

Wextok ez onyen dağarîezon Tuncay Akbaba mî ben rasnen şikeftön Sémaron (Sümer), békna wéxt paolotikid yo promagnom ona mî vîr.

Çiqas zorib ew wext dérd xu pé yo kerrawa yo şikeftid yo dîesa dağnayış. Ez honé monen dağarîezon Tuncay ra mî çimîd tî vonî yo promagnum modernu zerré tarîx ra remmo.

Ew wextiz însanon ; déc xu, sînayîş xu, hierm xu, koğé zerré xu o şar çıqéde yo qedewa daño, Tuncay mézg xura zer ê xu ra ho pé guwen daxnen.

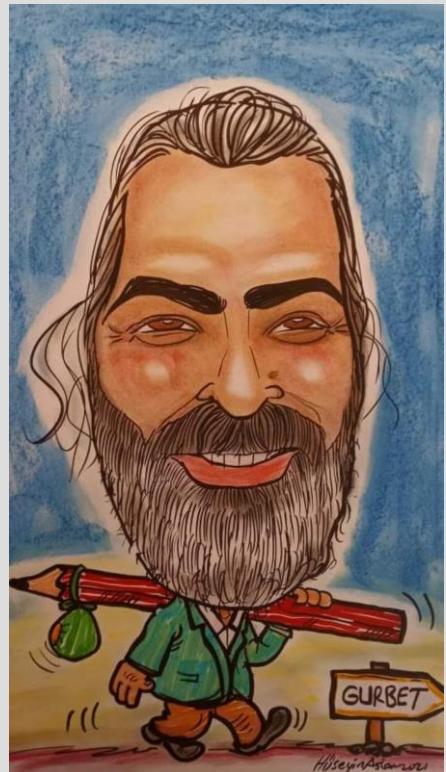
Dağon yı dî yo koğe, yo aluzyayé şar o fikîr modernîz o post modernîzm péda ben.

Persé "ez komo" rengon dagarîezonid celge kenna sé Behré Wan.

Zonayé o nezonayé sé spî o qér tîyenonkotéya.

Tuncay 2021 dî binaté kapitalîst monernite o demokratik modernîte yo Promagnum şikeftu mî gore. Cuyayîş yo absurté, veradayé xusera (Özerk).

Zit bîyayîş yo absurté estîş a ne xu sınasnayış u ?



Ma'z Èst

## **SİYASÊT RWEJVETO MİYUNİNID**

### **ROLA NEWIYÊ MİRTİYÊ EREBUN YOBİYAYİ**

În devlêtig asir 20'îd Rwejveto Miyunin ya zi coğrafyê Erebunid niye pyera , yo dî istisnun ra wet, serasêr yin bad İmparatoriyê Osmanlı koti bin bindirê Ingilizun. İşgalgêr Ingilizig ina coğrafya ra vêjiye, ina coğrafyad zaf devlet nê rwî o xêtig bênatı ra unt, xeti viraştê (Sun'i) o yo me'nê ırq o din o kültüriz çiniya. Me'nawag Ingilizun gweri qimêt yê est, zênginiyê bin erd (Petrol, gaz tabi'i, me'den o mineral o çid inayin) mintaqê qêbilun o miraso idari yê devletun verinuno. În devletun ra yo zi Mirtiyê Erebun Yobiyayı yag Nîmgirawê Erebund niyawa rwî, hot Mirtiyun ra zê Abu Dabi, Dubai, Acman, Fuceyre, Resu'l-Xayme, Şariqa o Ummul-Quwayn teşkil biya. Sebebog ina maqaled ma behs ina dewlet kêni, politiqawa proaktifag in serrun pêyinund Mirtiyê Erebun Yobiyayı ha teqib kena o rola zixmag zerre mintaqê Rwejveto Miyuninid gwireta xwî ser. Çarçivê ina maqaled ma anlîzê ina politiqâ wo ina rola newi ye Mirtiyê Erebun Yobiyayı virazên.

Mirtiyê Erebun 02 Kunînavêrin 1971'd Ingilizun ra xwîsêrti qezenc kerda o yo aşm cwapê 50 serrê xwî kena de. Umîr devletunid puncas (50) ser yo zamun o kilmo. Ayra zi ma êşkêñ vaj in devlet him qij o himiz cun. La pa ina qijti o cuntiyê xwiwa zi qêdog vajîya, serrun pêyinund yo rol o siyaseta pil gwireta xwî ser o ha teqib kena. Eg lîwîzim yo çend misalun bîb se ; müdaxalê Yemêñ, tokiliyê normalti bênatê yin o İsrail, tatbiqat askeri yog benatê yin o Yunanistan o Cumhuriyet Verrwêj Qibrîs (Qîbrisê Rumun), müdaxalî o paşdayış askeriyê Libya, müdaxalê Somali o se iniyun hê rojeva nîzdiye şari mintiqâ wo Dinyad. Têna in misalun serra pozisyonê Mirtiyê Erebun biyor wînayîş, dî fikir yêni merdim vir.

Fikir vêrin inog, Mirtiyê Erebun



ha adırîd kay kena, zarar duna millete xwî o sarê xwî duna wê. Çimçira ha yo politiqawa zafhîti teqib kena o quwwêt yê teqib kerdiş ina politiqâ nyirasen. Herçi pere yin êst o zênginiyê yin tîra rasena, la yo devleto pili Dinya, zê Amerqa, Ingiltere o Yotiyê Avrupa in tyegêyayışra memnun nyibse, teqibkerdiş inqêdi yo politiqâ semedi yo devlêt zê Mirtiyê Erebun ben yo meslê byayış o nyebyayış. Het bin ra Mirtiyê Erebun ha yo politiqê twijarêtya gıdar o girun nuna xwî ver. In hetra zi raqib zê İran. Suudi Erebistun, İsrail, Mısır o Çin yers kena o gena xwî ver. Ina nuxtad merdim diqqat bikir se nîzdê hîrinradı (2/3) yê Dinya ya bêna raqib ya zi bêna neyar yin. In qêdi yo helid verşiyayış yo heta, azig Mirtiyê Erebun xwî bîd xeniqnayış ya zi intihar bikir/kerd. Ekonomi yin ho petrol o gaz tabii ser. Gera byor çimunverig, serrun pêyinund Mirtiyê Erebun, xasetten Dubai biyu yo merkez o pile twijarêt o meyduni vilabyayış mal o eşyê Dinya. Ayra meslê twijarêtid raqib o neyar Mirtiyê Erebun rwej rwej bêñ zyed. La hunciz qê xatir petrol o gaz yin him mintiqad him iz Dinyad yo giruniye yin esta o dewum kena.

Hêt siyasête yonê zarar pil kwen werti, çimçira normaltiyê İsrail him min şar xwid him iz min şar bisilminun o mazlumunid yo yers o muxalefeto pil vera Mirtiyê Erebun una meydun. Het binraz zaf devletiz pê normalti o hemkariye yin (Mirtiyê Erebun o İsrail) şa o memnun nyibêñ o iniz zararê ko pil semed Mirtiyê Erebun virazen. Yo hetaz tokiliyag İsrail'id newî niyawa rwî o plunê verşiyayış yê viraziawa, pê itimadîz nyiben.

Aşikarog İsrail menfaat xwı yonê cad vin o temin kır se ina tokili herindid birnen o inaz Mirtiye Erebun'ir bena sebeb pweşmuni o xusran. Çimçira semed ina tokili dwestatiyê xwı zaf devletunid ya qêdnena ya zi kena zeif o İsrail'ig yi caverdê, nişken sêvîr ayni cara tokiliyê xwı wo devletun dwestun dewum bîkir o verdbêr.

Fikir diyin iz awog ; Mirtiye Erebun ha proaktif yo politiqawa raştıqin (reelpolitik) teqib kena o pê ina politiqâ menfaat şar xwı verd bena yaz una ca. Yo heta İsrail , Mısır o müttefiqun yinid hemkari kena o devletun Dinyê Rwejawuni yers nikena, heto bina tokiliyê cirunti verd bena o mintiqê xwid dwişmenati duna wera. Hunêz het binra Yemen, Libya o Somali'd müdaxalo askeri ra tepiya nyimunena. Bye inun mintiqê xwîra wetid xwı rasnena Dengizsippi o ujadiz tatbiqato askeri virazena o bye Tirkiya nye yodevlet, nyez Amerqa wo Yotiyê Avrupa veng vejên. În serrun pêyinund inqêdi yo devleto qij hed xwîra vyeran o huquq benate milletun paymal ken, hunciz nye ay devlêtig dehwê wahartiyê Dinya kên, vêg xwı vejên, nyez inig dehwê cendirmatiyê mintiqâ kên, yo gum erzên. În misal mwejnê ki Mirtiye Erebun ha pê paştdayış in devletun in qêdi yo politiqawa گidar kena o hed xwîra vêjyena, zobi imkun in qêdi yo politiqawa zafhêti wo گidar o raştıqin teqibkerdiş hêt Mirtiye Erebun çiniya.

Ina nuxtad çidig yeni çimun ver inye : 1- Mirtiye Erebun biya maşa o hejêt İsrail o İsrail ho pe gwirê xwı vinen. 2- Pê ina politiqâ bênatê devletun Erebun o Bîsilmunund tefriqa viraziyyena; Dinyê Bîsilmunun bena dijê o inêraz İsrail o devletig paşt dun c1 istifadı kên. 3- Meslê Filistin darb wena o yo zararo pil ginê c1. 4- Emniyêt İsrail şediyen o Rwejveto Miyuninid hina benu گidar. 5- Teşkilat Devletun Bîsilmunun quwet ken vin o hemkariyê yin pêdşîna o néyar İslum o Bîsilmunun venguniya yena meydun tira istifade kên.

La in mwido pêyinid hunc eyni devlêt (Mirtiye Erebun) hunê rwejevê siyasiye Dinya o mintiqâ şaş kerd. Çimçira yo heta İsrail'id tokiliyê yin ha dewum kena, het binraz bad 10 serrun newîra tokiliyê xwı wo Suriye na pyera o paytêxt Suriye Şam'ıd, El-Nahyan Beşar Esad'ıd umi pye het o hemkariyê wîrd devletun kerd eşkira. Yo heta in ziyaret zafe siyasetmedar Dinya şaş kêrd, heto binraz sîkwitkerdiş (byevengmendiş) İsrail rwejevê Dinya o mintiqad yo şaşıya pil vîraş. Amêrqa wo Yotiyê Avrupa zi yers nibi o hetta memnuniyet xwı kerd eşkira. Rusya wo İran zaten qayilib müttefiq yinog kotib tenguni yo nefes bir o cê xwı qayim bîkir. Tirkiya'z vêng xwı berz nikerd o qalê aştı wo holîyê destpêkerdiş o newi kerd. Çidog ina nuxtad diqqet uncen inog, madem pyorê hetun memnunib, heta inkê qê/çira çoy yo gwim nyîş? În ziyaret faydi r asno pyorê in hettun se, zarar gino kum ? Ya zi yo bazarti viraziyawa se eceba sêni yo nêtîci duna ? Ya zi eceba herb zerre Suriye ho yen qêdnayış ? Eg inaw se Mirtiye Erebun'ir sêni yo bar kota ?

In ziyaret Al Nahyan serra Mirtiye Erebun ha gêrana imar Suriye'd yo rola zıxm bir xwı ser o in wesîlarz şirketi yinê pliz proses inşakerdiş Suriye'd bara pil bir/bigir. Heqiqêt malumog Amerqa metris askeri o barê petrola pil gireta xwı dest o ina helliz ha petrol vejena wo rweşena. Metris askeriyeğ vîraş zaten semedi pawtiş in şirketun o xewatkarunig he petrol vejên o şawen tever. Rusya hetta in serrun nyîrasabi dengizun germinun o sebêbi in herb zêrriyê Suriye vêr Dengizsippid yo metris o stratejik o newi vîraş (Metris Humeymim) o zaf operasyonun xwiz ha ityara virazena. Zamun Yotiyê Sovyetun ra Liman Tartus zaten Rusya destdib. Het binra Raqqa'd yonê cay askeriye Rusya est. In mevcudiyet o askeri serra Rusyaâr rehat rehat êşkena Rwejveto Miyunin'ıd operasyonu bîkir o paşt bid müttefiqun xwı. Yuni Rusya zi ina pastara barê xwı gwireta o in statükog niyo rwı, tira memnuna. İran êrrwej quwwetog zerre Suriye'd est zwı dest, yonê zamunid çiniyeb. Hîm milis o eskér İran zerre Suriye'd zaf erhet hareket kên, himiz hemkariyê hukmat Esad o İran zaf verd şîya. Esil xwid Suriye müttefiqa zaf verin o qedimê İran'ya. Yo zi İran Suriye serra rehat paşt duna Hizbulâh o İslami Cihad o hemkariyag 40 (çoras) serra ha dewum kena, hîna verd şiyawa/şîna. İtyara yen fumkerdiş İran'ız Suriye'd raso hedefun xwı wo asli o avantaj o pil est xwı dest.

Yücel Barakazı

## **Deruni'yê qeflun o buel**

Insunu vergehhun'ra vîlakerdîş  
Biyayış'ra dest pê ken pê din'u.  
Tî bêñ, piunc deqê cua pê  
Tui şüêñ fasalnêñ tui gueşid ezum wunêñ.  
Hin şüi hetan pêniyê iemir xui biunc.  
Tî bi pil, tî hin xui ser ni.  
Tui otir alawnêñ müsnêñ tî hin nî qerfiyêñ.  
Bawêriyê xui'ra pieranayış şexsun'id ayê diyin (2) dest pê ken'a milet.

Kumyo milet'ra mira pers'ê  
Owiz eg yo milet'a bin dest'a se.  
Tî hin şüi hetan pêni'yê iemir xui biunc. Yoz  
eg tî cümîerd qedir girun heq xui'ra yên se.  
Ceza dest pê ken'a belkna merg'iz bib.  
Tî dest pê kên, medresê iewil, tî vun ez cê ci  
bîmuis.  
Muşsayış niu. Mêzg tui qijid yo bar ciyun  
pisu bar kên, piorê yiniz çikir nî bêñ.  
Têna, têna raşt'i tui'ra nî vun.  
Pieranayış buel'ê merdîmund ayê hîrin dest  
pê ken.

Medresê yoyin ayê diyin ayê hîrin cua pê  
aya pil (Üniversite).  
Tî ciun ciwun tî düermalê xui uniyêñ. Yo het  
qium kîyi, yo het çep yoz din. Tui dünyad  
(Gerdun'id) tuir nî verdêñ.  
Îkê şima vun her yoy yo fikir yi est tamum.  
La tî rona müsnê, tî hin ayê xui ni. Yoz eg tî  
kot qeflê ayê din se, fermun tui cad kên  
hîdere.

Tî hê raşt'i ser, la ayig çot qetil tui kên helal.  
Tî nî işkîñ, yi tuir helal o herum bêlûñ kên.  
Nî verdêñ tî bîmuis mêz tui tui'ra gêñ.  
Tui wasaf'nêñ, tui şawêñ cê nê şer. Tî şin  
milet'a şîrib kîşêñ pê numê cihad'a tui'ra vun  
qê humê ya, la otir niya.

Qê xui wa, pieranayış kê xui'wa pieranayış dolet'ê xui'wa.  
Semêd şirket'un sileh'a tui şawêñ merg pê numê humê ya.  
Tî bîmir fotrafun tui kên dard vun şêhid.  
EZ şimara pers ken.  
Qij yin hê ça.  
Qij yin hê en medresun rînd'un gîrd'un da wunêñ, qê.  
La tî xîzîmkar, tî kuelê, tî hê miün buel'id. Merg'iz tui şawêñ tî nî şîer tui vêşun verdêñ.  
Barciê çend qurîşu dun pilun tui, tî pê mîrd nî bêñ.  
Cua pê numê şêhid'i nun tui'wa.  
La otir tioy çiniu.  
Qêdog ali şeriati vun tioy otir çiniu, bibêñ se zêngin'u tui nî dêñ. Yoz tepiştîş taxîm'un futbol  
est in fehkerdîş niêñ. K êmasiyê mezg tê est'a.



Cüiyayış xui guerê macun'ra bêlûî kên.

Îtia deruni'yê buel u kuen'a wertî. Bilet'u rueşen formüliert rueşen paşt'ê şima ser'a perî qezenç kên. Yo tî bêñ xizmîkar yîn. Dî, bie hiş'i yê tui ser kê xui nun pîera. Hirî paşt'ê şima ser xui cüinêñ. Çahar taxîmun binu şîmar kên düşmen, pê şima yo ca niêr heq xui nigêr, şima kuê o hal.

Ikê Franko kot mi vir, pê 3F 36 sêr serok mend.

Futbol Fiesta qehp'i, mesla yo aşm cua ver yo mesla virazya.

Yo feqir pê maaş asgari ho cüiyêñ aya feqiriê xui wa şiu dî sê panet ardim kerd yo taxim futbolir. Deruni yê buel kêf yîn ho cad. Pizo veşun'a şîn taxîmun'irardin ken.

Owig Mussolini nî sînasn çîniu, bie ay din ciuna.

Mussolini yo xewa sêr mîlet'a ken hal mîlet persen unîyon eg mîlet ha gêren'a wurz vera yi.

Wun welat dolet an şer ken ra kum'ig şî kum'ig mend.

Dünyad'a pîorê dolet'u inawa, tuî şawêñ merg yi sera uniên kêf xui.

Ma binêz biun siyaset ra.

Vun demokrasi şîn reyê xui dun, la otîr niu.

O wêkil tuî nî vijno tî hê rey dun cî, yîn vijno uja no rui, tiz şîn rey dun cî. Guîrê dolet'u inaw pê xap.

Raşt çep ayê din ferq niken.

Yî wêkil'u vijnêñ tiz şîn rey fun cî, numê inez demokrasi'ya

Dolet ra perun xui gen unîyen kef xui. Tiz vêşun munêñ.

Yoz yîn ciew'ra tîoy nî şîn. Her çi buel'ê bie hiş'u ser nun rui, tuiz bêñ kên miün buel. Tî nikêr se yi uja nî cüiyêñ.

Înig mi umart ay dolet'un feqirun'id hina zied'ê.

Xui vira mekêrin vun ma aya dünyad cenet dun şîma la yi Ina dünyad hê cenet'id

Hin şîma zun.

Selim BALUKEN



## Sponsor Ma :



CASH & CARRY



Fransa Luxemburg da  
icecek ürünlerde yok yok. Bir  
telefon kadar sizlere yakınız.  
Deneyimli ve güler yüzlü  
ekibimiz ile hizmetinizdeyiz

(+352) 26 10 80 96  
(+33) 7 49 26 48 51



📞 (+352) 26 10 80 96   📞 (+352) 26 10 80 96   📲 (+33) 7 49 26 48 51   📩 centralfooddistribution2020@gmail.com / 📱 CENTRAL FOOD DISTRI / 📱 CENTRAL FOOD DISTRI

DISTRIBUTEUR DE BOISSONS POUR LES PROS

REDMI NOTE 9S  
AI QUAD CAMERA

Almanya Essende tüm  
iceceklerimizle  
hizmetinizdeyiz.  
Profosyonel ve güler  
yüzlü ekibimiz bir telefon  
kadar size yakın. PALU  
GMBH

0201-28975703  
0201-28976112  
0177-1673504





*Elazığ'da profesyonel diş teknisyenlerimiz diş sağlığında uzman kadromuzla hizmetinizdeyiz. Dişlerimiz güvenli ellerde olsun mu istersiniz. Avrupa'dan Türkiye'den bir telefon kadar sizlere yakınız.*



*Mart ayı Hollanda Belediye seçimlerinde sende bir umut ol ve sayın Gezal Karabekiri destekle. Avrupada Ma'z Êst demek için elle, Gezal Karabekir meclise...*

*Omaré 6 seméd voré Koy Spî Şarık Apo ya vırazya*



Înson hietona kuwék xu ra dur  
mekur,gé ça ra bizon kuwek  
çinéw?

Înson hietona gom merz sobnîya  
êrdon reng bî rengon, ça ra gé  
bizon qé tim wazen érd xu di  
bimir.

-Mehmet Uzun

